

Analytický útvar | Ministerstvo obrany SR
február 2023 | analýza č. 1-2023

Kompenzácie v obranných nákupoch

Využívanie a prax v členských štátoch EÚ

Analytický útvar MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
www.mosr.sk/au-mosr/

AUTOR
Tomáš Lalkovič

február 2023

Upozornenie

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru MO SR, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany SR. Cieľom výstupov Analytického útvaru je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu.

Analýza obsahuje informácie podľa oficiálnych stanovísk členských štátov EÚ a DG DEFIS doplnené o dostupné otvorené zdroje, ktoré nemusia tvoriť vyčerpávajúci prehľad o danej problematike vzhľadom na jazykové limitácie, ako aj nezverejňovanie citlivých obchodných informácií o obranných nákupoch jednotlivými krajinami, či absenciu aktuálnych údajov. Práca neprešla jazykovou úpravou.

PodĎakovanie

Za spoluprácu pri príprave analýzy ďakujeme zahraničným partnerom z ministerstiev obrany a hospodárstva členských štátov Európskej únie, Generálnemu riaditeľstvu pre obranný priemysel a vesmír Európskej komisie (DG DEFIS) a kolegom z príslušných sekcií Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Chyby a opomenutia zostávajú zodpovednosťou autorov.

Obsah

ZOZNAM SKRATIEK	4
1. Zhrnutie	5
2. Kompenzácie v obranných nákupoch – význam a riziká	8
3. Legislatíva a relevantné dokumenty	11
4. Prax využívania offsetov v členských štátoch EÚ	15
4.1 Slovensko	16
4.2 Belgicko	18
4.3 Bulharsko	18
4.4 Česko	18
4.5 Dánsko	19
4.6 Estónsko	20
4.7 Fínsko	20
4.8 Francúzsko	21
4.9 Grécko	21
4.10 Holandsko	21
4.11 Chorvátsko	22
4.12 Írsko	22
4.13 Litva	22
4.14 Lotyšsko	23
4.15 Luxembursko	23
4.16 Maďarsko	23
4.17 Nemecko	23
4.18 Poľsko	23
4.19 Portugalsko	24
4.20 Rakúsko	24
4.21 Rumunsko	24
4.22 Slovinsko	25
4.23 Španielsko	26
4.24 Švédsko	26
4.25 Taliansko	26
REFERENCIE	27
PRÍLOHY	
Príloha 1: Výdavky na obranu krajín EÚ (% HDP)	32

Zoznam skratiek

3D RL	3D rádiolokátor
AÚ	Analytický útvar Ministerstva obrany Slovenskej republiky
BOV	bojové obrnené vozidlá
C4	velenie, riadenie, komunikácia, počítače (<i>Command, Control, Communications, Computers</i>)
ČŠ	členský štát
DG DEFIS	Generálne riaditeľstvo pre obranný priemysel a vesmír (<i>Directorate-General for Defence Industry and Space</i>)
DG GROW	Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP (<i>Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs</i>)
DG MARKT	Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh a služby (<i>Directorate-General for Internal Market and Services</i>)
EDA	Európska obranná agentúra (<i>European Defence Agency</i>)
EDTIB	európska obranná technologická a priemyselná základňa (<i>European Defence Technology and Industrial Base</i>)
EÚ	Európska únia
ISTAR	spravodajstvo, sledovanie, zisťovanie cieľov a prieskum (<i>intelligence, surveillance, target acquisition, and reconnaissance</i>)
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
PBOV	pásové bojové obrnené vozidlá
SBOP	Spoločná bezpečnostná a obranná politika (Európskej únie)
ZES	Zmluva o Európskom spoločenstve
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie

1. Zhrnutie

Cieľom analýzy je vytvoriť komplexný prehľad o súčasnej podobe offsetovej politiky a praxe pri využívaní kompenzačných programov pri obranných nákupoch v členských štátoch Európskej únie (EÚ). Na základe rešerše dostupnej literatúry bol vytvorený okruh otázok o offsetovej politike, ktorý bol rozoslaný ministerstvám obrany a hospodárstva členských štátov EÚ a Generálnemu riaditeľstvu pre obranný priemysel a vesmír (DG DEFIS) Európskej komisie. Na zaslané otázky odpovedalo 9 zástupcov oslovených štátov a DG DEFIS. Získané odpovede boli doplnené o analýzu offsetových politík z otvorených zdrojov.

Z pohľadu Európskej komisie sú offsety neželaný jav, ktorý narúša hospodársku súťaž na trhu s produktami obranného priemyslu a prispieva k fragmentácii európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne (EDTIB). Túto pozíciu zdieľajú aj krajiny s vysokou mierou exportu vojenskej techniky a materiálu, ako napríklad Francúzsko alebo Nemecko.¹ U väčšiny ostatných krajín boli približne do roku 2009 automatické nároky na offset vo vopred určenej výške bežnou súčasťou verejných obstarávaní v oblasti obrany. Napriek sporným výsledkom boli dlhodobo považované za vhodný spôsob, ako rozvinúť vlastný obranný priemysel, podporiť zamestnanosť, získať cenné technológie a kompenzovať nákladné investície do vojenskej techniky v dialógu s vlastnými občanmi.

Snaha Európskej komisie o obmedzenie offsetov vyvrcholila prijatím Smernice 2009/81/ES. Na jej základe začala Komisia aktívne vystupovať proti verejným obstarávaniam, u ktorých považuje použitie existujúcich výnimiek umožňujúcich uplatňovanie offsetov za neoprávnené. Po prijatí novej smernice a sérii formálnych upozornení Európskou komisiou buď štáty offsety prestali využívať úplne, alebo začali argumentovať ochranou zásadných národných záujmov podľa článku 346 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

Priemerná hodnota offsetových programov štátov EÚ klesla za posledných 10 rokov približne na 50 % hodnoty kontraktu,² oproti 135 % z rokov 2000 až 2006.³ Väčšina štátov zo svojej legislatívy odstránila automatické nároky na offset a začala posudzovať každé obstarávanie individuálne.

Pri použití výnimky pre požadovanie kompenzácií pri obranných nákupoch podľa článku 346 ZFEÚ štáty explicitne definujú národný záujem, ktorý sa snažia prostredníctvom offsetu chrániť. Tým je najčastejšie bezpečnosť dodávok (*security of supply*), ale v niektorých prípadoch (CZE, NLD, POL) je ako národný záujem definovaný aj rozvinutý domáci obranný priemysel. Ekonomickými záujmami sa argumentuje iba vo výnimočných prípadoch. Sprievodným javom je odklon od pojmu offset vzhľadom na jeho negatívne vnímanie. Štandardom sa stáva kombinácia pojmov priemyselná/hospodárska/ekonomická účasť alebo spoluúčasť.

Dlhodobá výhodnosť offsetov nie je jednoznačná, pretože nie je možné presne kvantifikovať všetky prínosy, ktoré sú s ich zavádzaním spojené. Toto konštatovanie podporujú závery preskúmania offsetových programov z Portugalska, Austrálie, či Maďarska. Pri uzatvorení offsetovej dohody je nutné posúdiť, či sú domáci priemysel a infraštruktúra vôbec schopné kompenzácie v navrhovanej výške absorbovať.

---

1. Ivan Koblen, Stanislav Szabo a Pavel Bučka, "Medzivládny režim pre obranné obstarávanie ako dôležitá súčasť procesov a činností v rámci európskeho trhu s obrannou výzbrojou a technikou a spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ," *Vojenské reflexie* 7, č.1 (2012): 7-37, http://vr.aos.sk/images/dokumenty/archiv_cisel/2012/vojenske_reflexieVII_1.pdf.

2. Podľa prepočtov AÚ MO SR sa priemerná výška offsetov štátov EÚ za posledných 10 rokov pohybuje v rozmedzí od 49,4 % do 53 % hodnoty kontraktu.

3. Ben Magahy, Francisco Vilhena da Cunha a Mark Pyman, *Defence offsets: Addressing the risks of corruption and raising transparency* (Londýn: Transparency International, 2010). https://ti-defence.org/wp-content/uploads/2016/03/1004_corruption_risk_offsets.pdf.

Percento zapojenia obranného priemyslu Slovenskej republiky viackrát bolo a v budúcnosti môže byť jedným z hodnotiacich kritérií pri porovnávaní ponúk v obranných nákupoch. Slovenská republika od roku 2014 výrazne zvýšila výdavky na obranu z 0,99 % HDP (2014) na takmer 2% v roku 2022, pričom na nákup vojenskej techniky a vybavenia bolo určených v priemere 23% z tejto sumy.⁴ V investíciách do vojenskej techniky sa v súlade s *Dlhodobým plánom rozvoja rezortu Ministerstva obrany s výhľadom do roku 2035* plánuje pokračovať aj v najbližších rokoch.⁵ Z toho dôvodu je potrebné poznať právne súvislosti požadovania kompenzácií pri obranných nákupoch vychádzajúcich z európskej legislatívy, prax offsetových politík v ostatných štátoch Európskej únie a uplatňovať offsety vždy po aktuálnom zhodnotení kapacít slovenského obranného priemyslu.

Box 1: Odporúčania

1. Priebežne **vyhodnocovať skutočnú pridanú hodnotu zapojenia slovenského priemyslu do ukončených a prebiehajúcich** (BOV 8x8, PBOV a 3D RL) projektov rezortu obrany.
2. Zaradiť **vytvorenie rozvinutej vojensko-technologickej priemyselnej základne medzi zásadné národné záujmy** v relevantných strategických dokumentoch (po vzore Českej republiky), čo by v budúcnosti poskytlo Slovensku silnejší argument pre požadované zapájanie slovenského priemyslu do projektov a nákupov v oblasti obrany.
3. V spolupráci s relevantnými rezortami **formalizovať procesy realizácie programov priemyselnej spolupráce pri obranných zákazkách**. Do tohto procesu zahrnúť zhodnotenie kapacít slovenského obranného priemyslu pri požadovaní offsetov pre každý projekt individuálne. Účelom by mala byť ochrana zásadných národných záujmov, pričom Slovensko musí byť pripravené preukázať, že nebolo možné použiť menej obmedzujúce spôsoby.
4. **Vytvoriť samostatnú organizačnú zložku** pre prípravu, implementáciu a monitorovanie programov priemyselnej spolupráce **alebo personálne posilniť existujúce útvary v rámci rezortu obrany**.
5. V spolupráci s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky priebežne **monitorovať existujúce kapacity slovenského obranného priemyslu a prezentovať ich vo forme pravidelne aktualizovaného katalógu** produktov v anglickom jazyku. Katalóg by mal byť dostupný zahraničným dodávateľom ako zdroj informácií pre výber konkrétneho partnera spomedzi spoločností slovenského obranného priemyslu a pre posúdenie jeho schopností pri zabezpečení požadovanej priemyselnej spolupráce pri obranných nákupoch.

4. "Defence Expenditures of NATO Countries (2014-2022)," NATO, 27. jún 2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_197050.htm.

5. Schválené uznesením vlády SR č. 386/2022 z 8.6.2022.

Tabuľka 1: Prehľad využívania offsetov pri obranných obstarávaníach

Štát ⁶	Pripúšťa offsety pri obstarávaní?	Priemerná hodnota offsetov* (10 rokov)	Je offset hodnotiace kritérium?	Zdôvodnenie offsetov
Belgicko	Áno	80 %	áno	zásadný národný záujem
Bulharsko	Áno	20 %	n/a	n/a
Česko	Áno	30 – 40 %	áno	bezpečnosť dodávok + obranný priemysel ako národný záujem
Estónsko	Áno	n/a	n/a	bezpečnosť dodávok
Fínsko	Áno	30 %	n/a	bezpečnosť dodávok
Francúzsko	Nie	n/a	n/a	n/a
Grécko	Áno	n/a	nie	n/a
Holandsko	Áno	60 %	n/a	obranný priemysel ako národný záujem
Chorvátsko	Áno	25 %	n/a	ekonomická motivácia
Írsko	Nie	n/a	n/a	n/a
Litva	Nie	n/a	n/a	n/a
Lotyšsko	Áno	n/a	n/a	bezpečnosť dodávok
Luxembursko	Áno	n/a	n/a	n/a
Maďarsko	Áno	n/a	n/a	ekonomická motivácia
Nemecko	Áno	n/a	n/a	n/a
Poľsko	Áno	12 %	nie	obranný priemysel ako národný záujem
Portugalsko	Nie	n/a	n/a	n/a
Rakúsko	Áno	n/a	nie	n/a
Rumunsko	Áno	80 %	n/a	ekonomická motivácia
Slovensko	Áno	37 %	áno	bezpečnosť dodávok
Slovinsko	Áno	n/a	n/a	n/a
Španielsko	Áno	n/a	n/a	zásadný národný záujem
Švédsko	Áno	100 %	n/a	zásadný národný záujem
Taliano	Áno	70 – 100 %	n/a	n/a

*alebo minimálna hodnota stanovená legislatívne, ak priemerné hodnoty nebolo možné uviesť

Zdroj: AÚ MO SR podľa otvorených zdrojov a údajov z prieskumu ČŠ EÚ

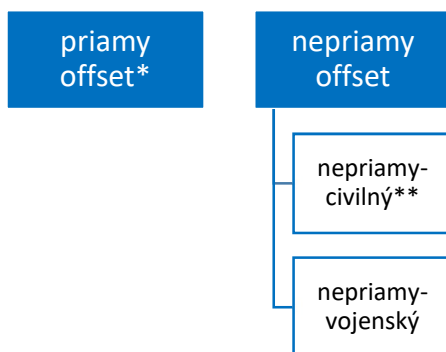
6. Žiadne dostupné údaje: Cyprus, Malta. Dánsko v dotazníku oslovené nebolo z dôvodu jeho špecifických offsetových politík, bližšie vysvetlenie sa nachádza v kpt. 4.5.

2. Kompenzácie v obranných nákupoch – význam a riziká

Obstarávanie výrobkov obranného priemyslu od zahraničných dodávateľov je často spojené s požadovaním kompenzácií za vynaložené prostriedky – tzv. offset. „Offset je forma industriálnej kompenzácie požadovaná ako podmienka nákupu ... pri obchodovaní s vojenským alebo veľmi drahým civilným materiálom.“⁷ Offsetovým programom si obstarávajúci štát o. i. zabezpečí čiastočný návrat vynaložených finančných prostriedkov do vlastnej ekonomiky. Zároveň si touto formou môže zaistiť bezpečnosť dodávok v krízových situáciách, dlhodobú udržateľnosť životného cyklu výrobkov a pod. Offset môže byť realizovaný formou presunutia výroby, prenosu technológií a know-how, zmluvou so subdodávateľmi alebo formou odberu iných produktov.

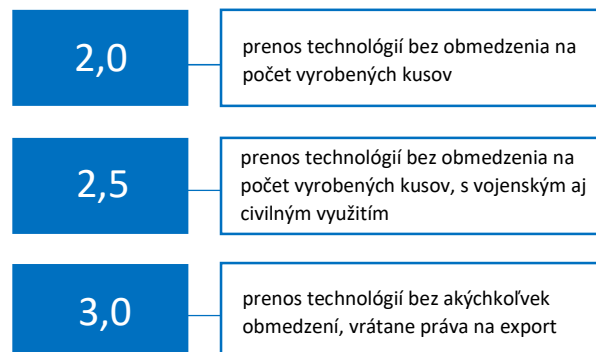
Offsety je vo všeobecnosti možné kategorizovať ako priame alebo nepriame. Priame sa vzťahujú bezprostredne na predmet kontraktu zapojením domáceho obranného priemyslu do jeho výroby.⁹ Nepriame offsety sa nevzťahujú k predmetu kontraktu a ich cieľom je podporiť vlastné hospodárstvo záväzným odberom produktov alebo služieb domácich spoločností.¹⁰ Pri nepriamych offsetoch sa ďalej rozlišuje aj to, či sú vojenského alebo civilného charakteru.

Graf 1: Typológia offsetov

Zdroj: Coleman et al., *Defence offsets*

Graf 2: Príklady multiplikátorov

Zdroj: *Defence Offset Guidelines*

* Príkladom priameho offsetu je poľský tender na pobrežný obranný raketový systém, na získanie ktorého súhlasila spoločnosť Kongsberg s pridelením časti výroby poľskému subdodávateľovi a s prenosom vybraných technológií poľskému námorníctvu.

** O nepriamy civilný offset sa jednalo v prípade nákupu stíhacích lietadiel Su-30MKM Malajziou, kedy ruská spoločnosť Suchoj previedla viaceré vesmírne technológie Malajzijskej národnej vesmírnej agentúre.¹¹ V závislosti od typu prevedených technológií by sa mohlo jednať aj o nepriamy vojenský offset (ak by išlo o technológie s vojenským využitím).

7. Denise Furter, *The influence of legislation and government policy on patterns of international defence trade and future markets: the case of offset and directive 2009/81/EC* (Londýn: Brunel University, 2014).

8. Podobnú formuláciu obsahuje *Návrh zásad vlády Slovenskej republiky o uplatňovaní niektorých kompenzačných operácií pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác pre potreby obrany a vnútornej bezpečnosti štátu* z roku 2003, kde je offsetový program definovaný ako „ekonomická kompenzácia hodnoty nadlimitného obstarávania tovarov, služieb a stavebných prác od zahraničného dodávateľa.“

9. Koblen, Szabo a Bučka, „Medzivládny režim pre obranné obstarávanie,“ 25.

10. Koblen, Szabo a Bučka, „Medzivládny režim pre obranné obstarávanie.“

11. Frank Coleman et al., *Defence offsets* (McKinsey & Company, 2014).

https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/dotcom/client_service/Aerospace%20and%20Defense/PDFs/Defence_Offsets.ashx.

Hodnota offsetu sa uvádza ako percento hodnoty celého kontraktu. V prípade, ak chce štát dodávateľa motivovať ku konkrétnemu druhu transakcie, využije tzv. multiplikátor, ktorým sa prenásobí hodnota offsetu a výsledkom je tzv. kreditová hodnota. Multiplikátor teda predstavuje záujem nakupujúcej strany o danú podobu kompenzácie. Cieľom multiplikátorov je motivovať dodávateľa ku konkrétnemu druhu transakcie. Napríklad - ak má nakupujúci štát predovšetkým záujem o prenos technológií, môže označiť tento druh kompenzácie multiplikátorom 3. Pre dodávateľa je teda 3-krát jednoduchšie naplniť požadovanú hodnotu offsetu prenosom technológií, než inými spôsobmi kompenzácie. Konkrétne hodnoty multiplikátorov sú vždy individuálne a závisia od offsetovej politiky daného štátu, prípadne sú stanovené v prípravnej fáze projektu. Podľa štúdie EDA bola priemerná výška offsetových záväzkov štátov EÚ v rokoch 2000 až 2006 135 % hodnoty kontraktov.¹² Priame offsety tvorili 40 % tejto sumy, nepriame vojenské offsety 35 % a nepriame civilné offsety 25 %.¹³

Vznik offsetov v obranných nákupoch bol v minulosti motivovaný predovšetkým ekonomickým záujmom. Očakávalo sa, že investície dosiahnuté zapojením domáceho priemyslu do realizácie kontraktu by mali pomôcť rozšíriť a udržať jeho schopnosti, podporiť zamestnanosť alebo získať cenné technológie a know-how. Vo výnimočných prípadoch sa od offsetov očakával komplexný rozvoj a osamostatnenie domáceho obranného priemyslu od zahraničných dodávateľov. Offset môže byť aj spôsobom, akým vlády ospravedlňujú vysoké investície pred vlastnými občanmi.¹⁴

Ekonomická výhodnosť offsetov však nie je jednoznačná, pretože nie je možné presne kvantifikovať všetky prínosy a náklady, ktoré sú s ich zavádzaním spojené.¹⁵ Najčastejšie uvádzané argumenty proti offsetom je možné zhrnúť nasledovne:

1. **Sú drahšie, ako nákup hotových výrobkov (*off-the-shelf procurement*).** Zásadným problémom offsetov je, že nie sú zadarmo. Dodávateľia cenu offsetu takmer vždy zahrnú do celkovej ceny kontraktu, ale bez vyčíslenia jednotlivých položiek zostáva skrytá.¹⁶ Iba administratívne náklady spojené s offsetmi na strane dodávateľa môžu dosahovať 7 až 10 % hodnoty kontraktu.¹⁷ Prostriedky vynaložené na získanie offsetu by teda bolo možné využiť zmysluplnejšie.¹⁸
  - Portugalsko prehodnotilo svoju offsetovú politiku po tom, ako zistilo priemerné navýšenie ceny obstaranej techniky pri požadovaní nepriamych offsetov o 20 %.¹⁹
2. **Nedosahujú prenos technológií v predpokladanom rozsahu.**²⁰ Ad 1 existujú pochybnosti o tom, aká je reálna kvalita prenesených technológií. Vychádza sa z predpokladu, že zahraničné spoločnosti nebudú ochotné zdieľať know-how a výrobné postupy v takom rozsahu, aby uškodili vlastnej pozícii na trhu.²¹ Ad 2 je pri uzatvorení offsetovej dohody nutné posúdiť, či sú domáci priemysel a infraštruktúra vôbec schopné dané kompenzácie absorbovať.²² Ad 3 je

---

12. Magahy, da Cunha a Pyman, *Defence Offsets*.

13. Magahy, da Cunha a Pyman, *Defence Offsets*, 9.

14. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 33.

15. Stefan Markowski a Peter Hall, "Mandated defence offsets: can they ever deliver?" *Defense & Security Analysis* 30, č.2 (2014): 148-162, <https://doi.org/10.1080/14751798.2014.894294>.

16. Magahy, da Cunha a Pyman, *Defence Offsets*, 19.

17. Jurgen Brauer a Paul J. Dunne, *Arms Trade Offsets and Development* (Bristol: University of the West of England, 2005), 8.

18. Magahy, da Cunha a Pyman, *Defence Offsets*, 21.

19. Augusto de Melo Correia, "Transformation of Portuguese Defence Procurement Processes," *EuroDefense-Portugal*, 12. jún 2020. <https://eurodefense.pt/transformation-of-portuguese-defence-procurement-processes/>.

20. Jurgen Brauer a Paul J. Dunne, ed., *Arms Trade and Economic Development* (Londýn: Routledge, 2004).

21. Magahy, da Cunha a Pyman, *Defence Offsets*, 21.

22. Magahy, da Cunha a Pyman, *Defence Offsets*, 21.

mimoriadne náročné zahrnúť do hodnoty offsetu prenesené technológie a know-how, pretože ich nie je možné jednoznačne objektívne oceniť.

- Zhodnotenie výsledkov austrálskeho offsetového programu na produkciu stíhacích lietadiel F/A – 18 Hornet konštatuje, že len máloktorá zo 47 zapojených austrálskych spoločností bola schopná komerčne využiť technológie prenesené v rámci offsetu. Dôvodom bolo, že väčšina subdodávateľov z USA nedovolila austrálskym spoločnostiam používať ich produkty a procesy aj po skončení programu.²³

3. **Dlhodobý pozitívny ekonomický vplyv offsetov je náročné preukázať.**²⁴ Pracovné miesta, ktoré offset vytvorí, sú často len dočasné. Pozitívny vplyv na ekonomiku teda závisí najmä od toho, ako dokážu domáce spoločnosti zapojené do offsetu využiť prenesené technológie a výrobné postupy, prípadne aké vzťahy dokážu nadviazať so zahraničnými spoločnosťami v priebehu offsetového programu.

- Maďarský offsetový program spojený s prenájmom stíhacích lietadiel Gripen počas svojej existencie stimuloval exporty do Švédska, ale nevytvoril žiadne evidentné dlhodobé ekonomické benefity. Maďarské spoločnosti neboli schopné využiť túto príležitosť a nadviazať dlhodobé kontakty a partnerstvá so svojimi švédskymi partnermi.²⁵

---

23. Markowski a Hall, "Mandated defence offsets."

24. Jurgen Brauer, "Economic aspects of arms trade offsets," in *Arms Trade and Economic Development*, ed. Jurgen Brauer a Paul J. Dunne (Londýn: Routledge, 2004).

25. Zsolt Lazar, "Success and failures of the Gripen offsets in the Visegrad Group countries," *Defense & Security Analysis* 35, č. 3 (2019), 283-307, <https://doi.org/10.1080/14751798.2019.1640423>.

3. Legislatíva a relevantné dokumenty

Z pohľadu Európskej komisie, ako aj niektorých členských štátov, sú kompenzačné programy jednoznačným porušením pravidiel a princípov primárneho práva EÚ.²⁶ Jedným zo základných elementov ekonomickej integrácie EÚ je eliminácia prekážok voľného pohybu osôb, tovarov, služieb a kapitálu. Princípy rovného zaobchádzania, nediskriminácie a transparentnosti vo verejných zákazkách sú ukotvené v *Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ)*. Offsetové záväzky v obrannom obstarávaní zo svojej podstaty diskriminujú voči dodávateľom z iných členských štátov EÚ, obmedzujú voľný pohyb tovarov a služieb a porušujú tak články 34, 49 a 56 ZFEÚ.²⁷

Výnimky pri požadovaní offsetov môžu členské štáty zdôvodňovať ochranou zásadných bezpečnostných záujmov podľa článku 346 ZFEÚ, pôvodne článok 296 *Zmluvy o Európskom spoločenstve (ZES)*. Na základe článku 346 ZFEÚ si členské štáty v oblasti výroby a obchodu s vojenským materiálom vyhradujú právo prijať akékoľvek opatrenia nevyhnutné na ochranu základných záujmov vlastnej bezpečnosti, ak tým neovplyvnia civilný trh a podmienky hospodárskej súťaže na vnútornom trhu výrobkov, ktoré nie sú určené na vojenské účely. Príliš voľná interpretácia tohto článku však v minulosti umožnila členským štátom obchádzať bežné postupy pri verejnom obstarávaní a uplatňovať mechanizmy ako offsety prakticky v ľubovoľnej miere. To zároveň viedlo k veľmi rôznorodej offsetovej legislatíve členských štátov a trpela aj transparentnosť procesov v obrannom obstarávaní.

Box 2: Článok 346 ZFEÚ (pôvodný článok 296 ZES)

1. Ustanovenia zmlúv nebránia použitiu nasledujúcich pravidiel:

- a) žiaden členský štát nie je povinný poskytovať informácie, ktorých sprístupnenie odporuje podľa jeho názoru základným záujmom jeho bezpečnosti;
- b) každý členský štát môže prijať opatrenia, ktoré pokladá za nevyhnutné na ochranu základných záujmov vlastnej bezpečnosti a ktoré sú späté s výrobou zbraní, munície a bojového materiálu alebo obchodu s nimi; tieto opatrenia nesmú nepriaznivo ovplyvniť podmienky hospodárskej súťaže na vnútornom trhu výrobkov, ktoré nie sú určené zvlášť na vojenské účely.

2. Na návrh Komisie môže Rada jednomyseľne vykonať zmeny v zozname výrobkov vyhotovenom 15. apríla 1958, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia odseku 1 písm. b).

Kvôli pretrvávajúcim pochybnostiam o rozsahu pôsobnosti článku 296 ZES prijala Európska komisia v roku 2006 *Výkladové oznámenie o uplatňovaní článku 296 zmluvy v oblasti verejného obstarávania pre rezort obrany*.²⁸ Výkladové oznámenie konštatuje, že dôvodom na uplatnenie výnimky podľa článku 296 ZES môže byť jedine ochrana základných bezpečnostných záujmov. Samotná vojenská povaha obstarávaného produktu na uplatnenie výnimky nestačí. Uplatnenie výnimky na základe iných záujmov vrátane obchodných a hospodárskych je tiež neprijateľné. To isté platí aj pre civilné nepriame offsety vzhľadom na to, že opatrenia prijaté na základe článku 296 nesmú ovplyvniť podmienky hospodárskej súťaže na civilnom trhu. Obstarávajúci štát je navyše povinný predložiť dôkazy o tom, že na základe konkrétnych podmienok príslušného obstarávania by uplatňovanie

26. "Guidance Note – Offsets," DG MARKT, 12. február 2016, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15413/attachments/1/translations/>.

27. DG DEFIS, emailová komunikácia, 8. november 2022.

28. "Interpretative communication on the application of Article 296 of the Treaty in the field of defence procurement," Európska komisia, 7. december 2006, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0779:FIN:en:PDF>.

Smernice 2004/18/ES ohrozilo základné záujmy jeho bezpečnosti. „Všeobecné odkazy na geografickú a politickú situáciu, na históriu alebo na záväzky voči NATO, nie sú v tomto prípade postačujúce.“²⁹

Výkladové oznámenie okrem iného vytvorilo aj základ pre novú smernicu o verejnom obstarávaní v oblasti obrany a bezpečnosti, keďže tá predošlá 2004/18/ES bola aj vo svojej revidovanej podobe považovaná za nedostatočnú. Nová Smernica 2009/81/ES vstúpila do platnosti v roku 2009. Samotná smernica offsety neupravuje. Vzhľadom na to, že porušujú základné pravidlá a princípy európskeho práva, smernica ich nemôže povoliť, tolerovať ani regulovať. Implikáciám smernice pre problematiku offsetov sa ale podrobnejšie venuje Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh (DG MARKT, dnešné DG GROW³⁰) v usmernení k offsetom (*Guidance Note on Offsets*). Toto usmernenie jednoznačne potvrdzuje, že zadávatelia kontraktov nesmú žiadnym spôsobom vyžadovať alebo donucovať záujemcov, aby nakúpili tovary alebo služby, zadali kontrakty na subdodávky, investovali alebo generovali ekonomickú hodnotu na území konkrétneho členského štátu. Podobné aktivity môžu byť ospravedlnené iba v prípade, ak sa jedná o ochranu základných bezpečnostných záujmov štátu na základe článku 346 ZFEÚ. Táto výnimka ale môže byť uplatnená iba vo výnimočných a jasne definovaných prípadoch, ekonomické záujmy ako podpora vlastného hospodárstva alebo zamestnanosti nimi jednoznačne nie sú. Obstarávateľ uplatňujúci výnimku podľa článku 346 ZFEÚ musí byť pripravený špecifikovať, aký bezpečnostný záujem sa snaží chrániť a demonštrovať, že offset je vhodným spôsobom na jeho ochranu. Zároveň musí vedieť zdôvodniť, prečo tento účel nie je možné dosiahnuť menej obmedzujúcim spôsobom.³¹

Do problematiky offsetov okrem Európskej komisie vstupuje aj Európska obranná agentúra formou dobrovoľného medzivládneho režimu založenom na právne nezáväzných pravidlách správania (*Code of conduct*).³² Prijatím Kódexu správania pre verejné obstarávanie v oblasti obrany v roku 2005 sa členské štáty zaviazali otvoriť obstarávania nad 1 milión EUR podliehajúce výnimke podľa článku 296 aj zahraničným uchádzačom zo zúčastnených krajín. Podrobnejšie sa offsetom venoval až Kódex správania pri offsetoch, prijatý v roku 2008. Cieľom kódexu správania bolo znížiť objem požadovaných offsetov limitovaním ich výšky na 100 % hodnoty kontraktu a zvýšiť transparentnosť offsetových procesov (zdieľaním informácií o offsetoch s EDA a zjednotením pravidiel ich požadovania). Ani jeden z kódexov (podobne ako ani usmernenie EK – *Guidance Note on Offsets*), nie je právne záväzný.

V súvislosti s úpravou európskej legislatívy a zjednotením pravidiel správania sa po roku 2009 vo všeobecnosti upustilo od požadovania offsetov z ekonomických dôvodov. Smernica 2009/81/ES ale berie do úvahy aj legitímne potreby členských štátov chrániť svoje základné bezpečnostné záujmy. Jedným z nich je napríklad bezpečnosť dodávok, pod ktorou sa rozumie zabezpečenie dostatočného množstva tovarov a služieb na napĺňanie bezpečnostných a obranných záväzkov štátu a schopnosť použiť svoje ozbrojené sily bez obmedzení a kontroly inej strany.³³ Z hľadiska offsetov môžu teda štáty od dodávateľov oprávnené požadovať napr. záväzok vytvoriť lokálnu infraštruktúru na údržbu, opravu, úpravu alebo modernizáciu predmetu kontraktu, prípadne za rovnakým účelom žiadať prenos intelektuálneho vlastníctva od dodávateľa: licencie, technológie alebo sprievodnú dokumentáciu.³⁴ Opäť ale platí, že obstarávateľ musí byť pripravený jednoznačne definovať, aký bezpečnostný záujem

29. „Judikatúra Súdneho dvora EÚ, Vec C-414/97 Komisia/Španielsko,“ Súdny dvor EÚ, 16. september 1999, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0414#:~:text=not%20complying%20therewith.-,Case%20C%2D414%2F97.,National%20legislation%20not%20complying%20therewith.>

30. DG GROW - Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP.

31. „Guidance Note – Offsets,“ DG MARKT, 12. február 2016,

[https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15413/attachments/1/translations/.](https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15413/attachments/1/translations/)

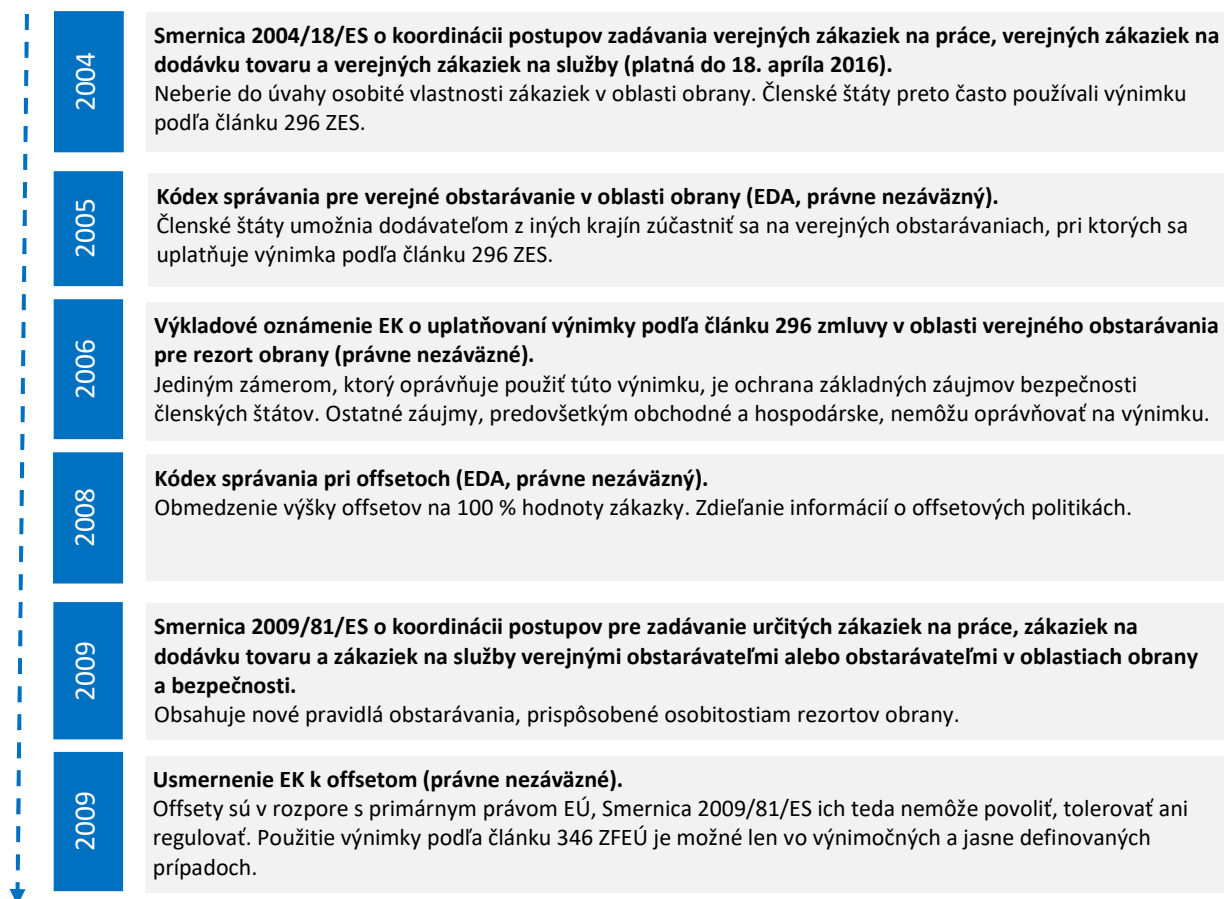
32. Koblen, Szabo a Bučka, „Medzivládny režim pre obranné obstarávanie.“

33. Lorraine Campos, Alexandra Nelson a Peter Teare, *An End to Offsets in European Defense Trade?* (Reed Smith LLP, 2012).

34. Campos, Nelson a Teare, *An End to Offsets.*

sa snaží chrániť a dokázať, že to nie je možné dosiahnuť menej obmedzujúcim spôsobom. Ďalšie výnimky zo Smernice 2009/81/ES sú uvedené v jej článkoch 12 a 13 – tá sa okrem iného nevzťahuje napríklad na kontrakty týkajúce sa spravodajských aktivít, spoločných výskumných a vývojových programov dvoch členských štátov alebo kontraktov vláda-vláda. **Ako ale zdôrazňuje *Guidance Note*, vyňatie kontraktu z pôsobnosti Smernice 2009/81/ES neznamená automatické povolenie požadovať v rámci tohto kontraktu offset.**³⁵ Offsetové požiadavky je nutné posudzovať samostatne podľa článku 346 ZFEÚ, teda za účelom ochrany zásadných bezpečnostných záujmov štátu.

Graf 3: Prehľad relevantných dokumentov k offsetom v obranných nákupoch v EÚ

Zdroj: Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES, Kódex správania pre verejné obstarávanie v oblasti obrany, Kódex správania pri offsetoch, Výkladové oznámenie o uplatňovaní článku 296 zmluvy v oblasti verejného obstarávania pre rezort obrany, Usmernenie k offsetom.

Prijatie novej smernice o verejnom obstarávaní v oblasti obrany a bezpečnosti a vyjasnenie pozície Európskej komisie k uplatňovaniu výnimky podľa článku 346 ZFEÚ vytvorilo právny základ, ktorý Komisii umožnil vystupovať proti verejným obstarávaniam, ktoré považuje za problematické. Do roku 2023 boli začaté tri konania, v ktorých Komisia napadla neoprávnené použitie výnimky podľa článku 346 ZFEÚ:

35. "Guidance Note – Offsets," DG MARKT, 12. február 2016, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15413/attachments/1/translations/>.

- Prvým prípadom bolo **grécke** obstarávanie batériových súprav pre ponorkové loďstvo. V roku 2009 otvorilo grécke Ministerstvo obrany tender na obstaranie šiestich batériových súprav v celkovej hodnote 22 mil. EUR. Súčasťou obstarávania bola požiadavka, aby 35 % materiálu použitého na výrobu batérií pochádzalo z Grécka. Grécko túto žiadosť zdôvodnilo národným bezpečnostným záujmom na základe článku 346 ZFEÚ. Podľa Komisie ale Grécko nebolo schopné dokázať, že dodržanie bežných postupov verejného obstarávania by naozaj ohrozilo jeho národné bezpečnostné záujmy a toto opatrenie teda označila ako diskriminačné. Grécko bolo Komisiou vyzvané na úpravu pravidiel tendru tak, aby boli v súlade s pravidlami EÚ o verejnom obstarávaní.³⁶
- V roku 2018 boli Komisiou začaté ďalšie dve konania pre neoprávnené použitie výnimky podľa článku 346 ZFEÚ, proti **Dánsku a Holandsku**. Obe krajiny podľa Komisie vo svojich obranných obstarávaníach požadovali neoprávnené kompenzácie od dodávateľov z iných členských štátov.³⁷ Oba prípady boli ukončené formálnym upozornením, po ktorom štáty upravili formuláciu tendrov tak, aby boli v súlade s európskym právom.³⁸

---

36. "Public procurement: Commission calls on Greece to amend procedure for awarding supply contract for submarine battery kits", Európska komisia, 24. november 2010, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_10_1558.

37. "Defence procurement: Commission opens infringement procedures against 5 Member States," Európska komisia, 25. január, 2018, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_357.

38. DG DEFIS, emailová komunikácia, 8. november 2022.

4. Prax využívania offsetov v členských štátoch EÚ

V súvislosti s prebiehajúcimi modernizačnými projektami v slovenskom rezorte obrany bola vykonaná analýza požadovaných offsetových záväzkov členských štátov EÚ za posledných 10 rokov. Jej cieľom bolo zistiť, akým spôsobom sa po úprave európskej legislatívy a prijatí nezáväzných kódexov správania vyvíjali individuálne offsetové politiky členských štátov EÚ. Časové ohraničenie desiatich rokov bolo zvolené kvôli zdĺhavému procesu transponovania Smernice 2009/81/ES, ktorého plné ukončenie bolo dosiahnuté až v máji 2013.³⁹

Box 3: Zber údajov

Porovnanie prístupu k obranným offsetom prebehlo na základe informácií získaných od relevantných rezortov členských štátov EÚ v kombinácii s verejne dostupnými zdrojmi. Vo väčšine prípadov sa jednalo o ministerstvá obrany a hospodárstva/priemyslu alebo národné agentúry zodpovedné za obstarávanie vojenskej techniky a materiálu. Cieľom prieskumu bolo zistiť, aká bola podoba a výška uplatňovaných offsetov za posledných 10 rokov, akým spôsobom krajiny argumentujú pri ich požadovaní a akými metódami hodnotia kapacitu vlastného priemyslu absorbovať offset. Štátom boli zasielané otázky v nasledujúcej štruktúre:

1. Požadovali ste pri obranných nákupoch za posledných 10 rokov offsety? Ak áno:
  - a. Išlo o priame alebo nepriame offsety?
  - b. V akej výške (ako % z ceny zákazky)?
  - c. Na základe ktorého článku/výnimiek ZFEÚ?
2. Je udelenie offsetu jedným z hodnotiacich kritérií pri hodnotení ponúk pri obstarávaní obrannej techniky?
3. Ako je implementovaný Kódex správania pri offsetoch EDA?
4. Akým spôsobom získavate informácie o kapacitách obranného priemyslu vo Vašej krajine tak, aby bol schopný reflektovať prípadné požiadavky na offsety?

Doplňujúce otázky boli tiež zaslané Generálnemu riaditeľstvu pre obranný priemysel a vesmír (DG DEFIS) Európskej komisie. Cieľom bolo zistiť, akým spôsobom posudzuje Komisia offsetové záväzky vo verejných obstarávaní členských štátov a aké zmeny v tejto oblasti registruje od prijatia novej smernice. DG DEFIS boli zasielané otázky v nasledujúcej štruktúre:

1. Aké máte skúsenosti s požadovaním offsetov členskými štátmi EÚ od prijatia Smernice 2009/81/ES? (t.j. nárast/pokles?)
2. Koľko prípadov neoprávnených offsetových záväzkov evidujete od prijatia Smernice?
  - a. Aké dôsledky boli vyvolané?
3. Ako prebieha posudzovanie offsetových záväzkov v kontraktach pre oblasť obrany – posudzuje sa každý offset, alebo len náhodný výber?

Na položené otázky odpovedalo 9 z 26 oslovených krajín (Belgicko, Česko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko) a DG DEFIS. Odpovede sa väčšinou nedržali zaslanej štruktúry, ale všeobecne opisovali offsetovú politiku danej krajiny a posledné známe projekty. Zistenia z prieskumu boli doplnené analýzou offsetových politík z otvorených zdrojov. Prehľad získaných informácií je uvedený v Tabuľke č. 1 (str. 7).

Po roku 2009 postupne zaujala väčšina členských štátov EÚ k offsetom opatrný postoj. Požadovanie offsetov nie je vylúčené, ale za posledných 10 rokov je vidieť pokles uzatvorených dohôd, ako aj hodnoty offsetov. Vo viacerých prípadoch došlo k prehodnoteniu existujúcich strategických dokumentov (Estónsko, Slovinsko, Česko) smerom k prísnejšej offsetovej politike. Boli vypustené automatické nároky na offset vo vopred stanovenej výške pre každé obstarávanie a prešlo sa skôr

39. Ron Matthews a Jonata Anicetti, "Death spiral of European offset?" *Defense & Security Analysis* 36, č. 4 (január 2021): 453-454, <https://doi.org/10.1080/14751798.2020.1857917>.

k vyhradeniu si práva na offset v prípade väčších zákaziek, ktoré býva hodnotené prípad od prípadu. Ich priemerná výška sa pohybuje od 49,4 % do 53 % hodnoty kontraktu.

Štáty, ktoré pripúšťajú požadovanie offsetov, tak robia na základe výnimky podľa článku 346 ZFEÚ a argumentujú ochranou zásadných národných záujmov. V prípade, ak je tento zásadný národný záujem konkrétne definovaný, je ním väčšinou bezpečnosť dodávok (*security of supply*), teda nezávislosť ozbrojených síl od dodávok materiálu a techniky zo zahraničia. Za týmto účelom pri offsetoch požadujú štáty napr. prenos technológií a know-how, zriadenie servisnej infraštruktúry na vlastnom území a zapojenie domáceho priemyslu do manažmentu životného cyklu zakúpeného produktu. **Česko, Holandsko a Poľsko ako zásadný národný záujem definujú aj rozvoj a udržanie schopností svojho obranného priemyslu a sú tak schopné požadovať zapojenie vlastného priemyslu nad rámec bezpečnosti dodávok.** Výnimkami sú Chorvátsko, Maďarsko a Rumunsko, ktoré explicitne argumentujú ekonomickými záujmami.

Napriek absencii kvantitatívnych dát k offsetovým dohodám DG DEFIS očakáva, že ich počet po prijatí Smernice 2009/81/ES klesol. Aplikovanie európskeho práva pri obstarávaní je priebežne monitorované, doterajšie prípady porušenia boli vždy vyriešené formálnym upozornením a následnou nápravou zo strany ČŠ. Drobnohľad Európskej komisie a uplatňovanie Smernice 2009/81/ES zároveň prispeli k negatívnemu chápaniu pojmu „offset“. Namiesto pojmu offset sa hovorí o offsetových benefitoch, priemyselnej účasti alebo ekonomickej spoluúčasti. Táto terminológia zároveň poukazuje na to, že z offsetov sa stala citlivá téma a štáty informácie k nej poskytujú iba v obmedzenej miere. Aj viaceré zo zaslaných odpovedí napríklad úplne popreli požadovanie offsetov, ale nevyhlásili zapojenie domáceho priemyslu.

4.1 Slovensko

Percento zapojenia obranného priemyslu Slovenskej republiky viackrát bolo a v budúcnosti môže byť jedným z hodnotiacich kritérií pri porovnávaní ponúk v obranných nákupoch pri projektoch väčšieho významu. Nedávne obstarávania dosiahli zapojenie slovenského priemyslu na úrovni minimálne 40 % hodnoty kontraktu pri projektoch (BOV Patria 8x8⁴⁰ a PBOV CV-90⁴¹) a 30 % hodnoty kontraktu pri 3D rádiolokátoroch od spoločnosti Elta.⁴²

Štúdie uskutočniteľnosti k obstaraniu BOV a PBOV zdôvodňujú zapojenie slovenského obranného priemyslu posilnením obranných kapacít štátu, posilnením bezpečnosti a dostupnosti dodávok vo vojnovom stave a v čase vojny, znížením požiadaviek na držanie zásob pre krízový stav a dlhodobou udržateľnosťou životného cyklu vozidiel.^{43 44} Zdôvodnenie zapojenia slovenského priemyslu do vyššie spomenutých projektov teda napĺňa podstatu výnimky podľa článku 346 ZFEÚ, aj keď na ňu relevantné

---

40. "Obstaranie Bojových obrnených vozidiel 8x8 (BOV 8x8)," Ministerstvo obrany SR, 6. september 2021, <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26380/1>.

41. "Obstaranie Pásových bojových obrnených vozidiel a Pásových obrnených vozidiel (PBOV a POV)," Ministerstvo obrany SR, 6. september 2021, <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26381/1>.

42. "Slovensko podpísalo s Izraelom zmluvu na nové 3D rádiolokátory pre Ozbrojené sily SR, finálny kontrakt znamená úsporu 11,7 milióna eur a garantuje zapojenie slovenského obranného priemyslu," Ministerstvo obrany SR, 25. marec 2021, <https://www.mosr.sk/48965-sk/slovensko-podpisalo-s-izraelom-zmluvu-na-nove-3d-radiolokatory-pre-ozbrojene-sily-sr-finalny-kontrakt-znamenava-uspору-117-miliona-eur-a-garantuje-zapojenie-slovenskeho-obranneho-priemyslu/>.

43. "Štúdia uskutočniteľnosti pre Obstaranie Pásových bojových obrnených vozidiel a Pásových obrnených vozidiel (PBOV a POV)," Ministerstvo obrany SR, november 2022, https://www.mosr.sk/data/files/4881_tudia-uskutocnitelnosti-pbov-a-pov-verzia-12.pdf.

44. "Štúdia uskutočniteľnosti pre Obstaranie Bojových obrnených vozidiel 8x8 (BOV 8x8)," Ministerstvo obrany SR, marec 2022, https://www.mosr.sk/data/files/4801_tudia-uskutocnitelnosti-pre-obstaranie-bov-8x8-ver-12.pdf.

dokumenty explicitne neodkazujú. Spomínané obstarávaní obrnených vozidiel boli vyňaté z uplatňovania zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní podľa výnimky v § 1 ods. 2 písm. ab) tohto zákona, podľa ktorej sa zákon nevzťahuje na zákazku v oblasti obrany a bezpečnosti zadávanú ústredným orgánom štátnej správy iného členského štátu. Z pohľadu Smernice 2009/81/ES sa jedná o osobitnú výnimku podľa čl. 13 písm. f) pre zákazky zadávané vládou inej vláde, ktoré sa týkajú dodávok vojenského alebo citlivého vybavenia.

V minulosti offsetovú politiku riadili *Zásady vlády Slovenskej republiky o realizácii ofsetových operácií*⁴⁵ a *Zásady vlády Slovenskej republiky o uplatňovaní niektorých kompenzačných operácií pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác pre potreby obrany a vnútornej bezpečnosti štátu*.⁴⁶ Tieto dokumenty definovali všeobecné zásady offsetových programov, ich ciele, postupy, prioritné odvetvia, penalizačné klauzuly a multiplikátory pre určenie hodnoty offsetu (v dokumente nazývané ako valorizačné koeficienty). Maximálna výška multiplikátora bola 3, ale vyššia hodnota než 1 bola vyhradená len pre offsety s veľkou pridanou hodnotou alebo národohospodárskym významom. Ciele offsetových programov boli výhradne ekonomické, teda „*priama účasť na dodávkach alebo poddodávkach predmetu obstarávania, napomáhanie vstupu slovenských podnikateľských subjektov na zahraničné trhy, iniciovanie vstupu priamych zahraničných investícií a transfer vyspelých technológií do hospodárstva Slovenskej republiky.*“⁴⁷

Zásady vlády SR o realizácii offsetových operácií by za dnešných okolností boli v konflikte s legislatívou EÚ z dôvodu pevne stanovenej minimálnej hraničnej hodnoty offsetov (100 %), povinnosti poskytovať offsety nad určitou hraničnou hodnotou verejného obstarávania (6 mil. EUR) a stanovením offsetov ako kritéria pre výberové konanie. Dnes už ani jeden z týchto dokumentov nie je v platnosti a rozpor s právom EÚ nateraz nehrozí. K požadovaniu offsetov pri zákazkách v oblasti obrany a bezpečnosti sa v súčasnosti pristupuje *ad hoc*. Neexistuje plošné nariadenie, ktoré by stanovilo povinnosť požadovať offset vo vopred určenej hodnote a posledné uskutočnené projekty zdôvodňovali potrebu offsetu argumentom bezpečnosti dodávok, ktorý je na rozdiel od ekonomických záujmov v súlade s európskou legislatívou.

Pre spornú výhodnosť offsetov a riziko porušenia legislatívy EÚ je potrebné zmapovať reálnu výhodnosť offsetových operácií, formulovať pozíciu SR k offsetom a nastaviť vhodnú stratégiu ich využívania. Pri jej voľbe je nutné zohľadniť existujúce riziká vyplývajúce z legislatívy EÚ, ako aj dostupné empirické dáta o ekonomickej výhodnosti offsetov. Budúca offsetová stratégia by mohla umožniť nevylúčiť z tendra uchádzačov bez ponuky spoluúčasti (vzhľadom na skúsenosti Portugalska s predražovaním obstarávaní). Uchádzači o zákazku by tak mali možnosť kompenzovať absenciu bodov za priemyselnú spoluúčasť napríklad cenovými zľavami.

Potenciálnych uchádzačov o zapojenie do offsetových programov je možné vyhľadať a posúdiť napr. na základe *Katalógu bezpečnostného a obranného priemyslu ZBOP SR* (Združenie bezpečnostného a obranného priemyslu Slovenskej republiky).⁴⁸ Podobné katalógy sú bežnou praxou aj v zahraničí a dovoľujú zahraničným partnerom zorientovať sa v technických kapacitách a štruktúre domáceho priemyslu partnerskej krajiny. Katalóg ZBOP SR ale prezentuje iba produkty svojich členov, nezahŕňa teda úplne všetky spoločnosti v oblasti bezpečnostného a obranného priemyslu v štáte.

---

102. „Návrh zásad vlády Slovenskej republiky o realizácii ofsetových operácií,“ Ministerstvo hospodárstva SR, , aktualizované 22. februára 2012, [https://hsr.rokovania.sk/12201/6/-](https://hsr.rokovania.sk/12201/6/).

46. „Návrh zásad vlády Slovenskej republiky o uplatňovaní niektorých kompenzačných operácií pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác pre potreby obrany a vnútornej bezpečnosti štátu,“ Ministerstvo hospodárstva SR, aktualizované 22. februára 2012, https://hsr.rokovania.sk/6159/4-/?cms_location=6159/4-.

47. Ministerstvo hospodárstva SR, „Návrh zásad vlády o uplatňovaní niektorých kompenzačných operácií.“

48. Stanislav Szabo et al., eds., *Security & Defence Technologies Catalogue* (Bratislava: Magnet Press, 2022), <https://www.zbop.sk/files/2022/04/zbop-katalog-2022.pdf>.

4.2 Belgicko

Offsety vo výške 100 % hodnoty kontraktu boli v minulosti bežnou súčasťou všetkých obstarávaní vojenskej techniky.⁴⁹ V súčasnosti nie sú automatickou podmienkou vstupu do tendru, neformálne sa ale očakáva návrh „ekonomickej spoluúčasti“ približne v hodnote 80 % v prípadoch, ktoré dokáže Belgicko zdôvodniť ochranou zásadných národných záujmov. Dodávatelia bez ponuky ekonomickej spoluúčasti z tendru vylúčení nie sú, v tejto kategórii ale nezískajú žiadne body a majú teda len malú šancu uspieť.⁵⁰

4.3 Bulharsko

Bulharsko nedávno odštartovalo masívny program modernizácie svojich ozbrojených síl.⁵¹ Jeho základom je *Program rozvoja obranných spôsobilostí bulharských ozbrojených síl do roku 2032*, ktorý síce počíta so zapojením bulharského obranného priemyslu, ale offsety ani priemyselnú účasť explicitne nespomína. V kapitole o verejnom obstarávaní je spomenutá zásada zaručiť optimálne využitie potenciálu a kapacít obranného priemyslu v procese obstarávania a údržby vojenskej techniky a materiálu v súvislosti s ochranou zásadných národných záujmov.⁵² Táto formulácia je jasnou referenciou na výnimku podľa článku 346 ZFEÚ, v dokumente ale o offsetoch alebo priemyselnej účasti nie je žiadna ďalšia zmienka.

Podľa informácií z roku 2016 definuje bulharské ministerstvo obrany offsety ako priemyselnú alebo komerčnú kompenzáciu požadovanú ministerstvom od zahraničnej spoločnosti, ktorá zvíťazila vo verejnom obstarávaní na dodávku materiálu a služieb pre ozbrojené sily.⁵³ Podľa rovnakého zdroja by mala byť minimálna hodnota offsetu aspoň 20 % hodnoty kontraktu. Konkrétne príklady offsetov z nedávnej praxe ale neexistujú alebo nie sú verejne známe. Napríklad pri nákupe stíhacích lietadiel F-16 od USA nebola súčasťou zmluvy žiadna dohoda o offsete.⁵⁴

4.4 Česko

V rokoch 2001 až 2009 sa pohybovala výška offsetov v Česku v rozmedzí 100 % až 150 % hodnoty kontraktov. Najväčším offsetovým programom bol prenájom stíhacích lietadiel Gripen v roku 2004 a druhým nákup BOV 8x8 Pandur (2006). Posledným bolo obstaranie ľahkých obrnených vozidiel Iveco v roku 2009, po ktorom sa v ČR z dôvodu úpravy európskej legislatívy od offsetov upustilo.⁵⁵

Česko je jednou z krajín, ktoré explicitne rozlišujú medzi pojmi offset a priemyselná účasť (*industrial participation*). Zatiaľ čo offsety sú úplne zakázané zákonom o verejnom obstarávaní (v súlade so

---

49. "Aerospace Resource Guide: Belgium," International Trade Administration, 28. júl 2015, <https://2016.export.gov/industry/aerospace/aerospaceresourceguide/belgium088791.asp>.

50. Furter, *The influence of legislation and government policy*.

51. Dimitrinka Metodieva, "Modernization of the Bulgarian Military: Recent Developments and New Opportunities," *CEE Legal Matters*, 6. september 2021, <https://ceelegalmatters.com/bulgaria/17781-modernization-of-the-bulgarian-military-recent-developments-and-new-opportunities>.

52. "Programme for the Development of the Defence Capabilities of the Bulgarian Armed Forces 2032," Rada ministrov Bulharskej republiky, 11. február 2021, https://www.mod.bg/en/doc/cooperation/20210427_Program_2032.pdf.

53. Venelin Terziev, Veselin Madanski a Marin Georgiev, "Offset as an Economic Operation and a Trade Practice" *International E-Journal of Advances in Social Sciences* 3, č. 9 (december 2017): 1051 – 1055, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3138086.

54. "Bulgaria – F-16 C/D Block 70 Aircraft," Defense Security Cooperation Agency, 4. apríl 2022, <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/bulgaria-f-16-cd-block-70-aircraft>.

55. "Úspěšné završení dvacetileté historie offsetů v České republice," Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR, 6. jún, 2018, <http://bitly.ws/AI38>.

Smernicou 2009/81/ES), účasť českého priemyslu na významných kontraktoch je vyžadovaná na základe *Stratégie vyzbrojovania a podpory rozvoja obranného priemyslu Českej republiky do roku 2030*.⁵⁶ **Stratégia tento postup zdôvodňuje definovaním vojensko-technologickej základne a bezpečnosti dodávok ako kľúčových komponentov obranyschopnosti štátu, čím sa odvoláva na článok 346 ZFEÚ.** To dovoľuje Česku požadovať maximálne zapojenie českého obranného priemyslu pri projektoch strategického významu. Zapojenie českého priemyslu do strategických projektov je zároveň jedným z hodnotiacich kritérií pri výbere dodávateľa.

Hodnota účasti českého priemyslu na týchto projektoch sa za posledných 10 rokov pohybovala typicky v rozmedzí 30 - 40 % hodnoty kontraktu.⁵⁷ Nedávnym príkladom priemyselnej spolupráce bolo obstarávanie radarov ELM 2084 od spoločnosti Elta Systems, pri ktorom bolo zapojenie českého priemyslu na úrovni 30 % hodnoty kontraktu.⁵⁸ Dôležitosť jednotlivých prvkov spoluúčasti českého priemyslu pre zabezpečenie bezpečnosti dodávok je vyjadrená vo forme multiplikátorov. V prípravnej fáze projektu spracúva Oddelenie priemyselnej spolupráce českého Ministerstva obrany analýzu schopností domáceho priemyslu. Jej výstupom sú špecifikácie možných variácií programov priemyselnej spolupráce, stanovenie hodnoty spolupráce a identifikovanie technológií kritických pre ochranu základných bezpečnostných záujmov štátu. Výber konkrétneho priemyselného partnera a posúdenie jeho schopností je už ale zodpovednosťou dodávateľa, nie ministerstva.

4.5 Dánsko

Offsety majú pri verejnom obstarávaní v oblasti obrany v Dánsku dlhodobú tradíciu. Pojmu offset sa kvôli negatívnym konotáciám dánske právo vyhýba, používa sa pojem priemyselná spolupráca.⁵⁹ Od zahraničných dodávateľov vojenskej techniky a materiálu sa v minulosti požadovalo uzatvorenie zákaziek u dánskych spoločností v hodnote 100 % dodávateľovho kontraktu s Ministerstvom obrany.⁶⁰

Dánsko sa pri vyžadovaní offsetov odkazuje na výnimku podľa článku 346 ZFEÚ, ktorú si ale do roku 2014 vykladalo veľmi voľne. Aby predišlo zásahu Európskej komisie bola v roku 2014 vytvorená nová politika priemyselnej spolupráce. Podľa tej boli offsety požadované na základe spoločného rozhodnutia ministerstiev obrany a obchodu, ale rozhodovací proces bol stále veľmi komplikovaný a nejasný.⁶¹ Vzhľadom na to, že nová politika nevedla k žiadnej podstatnej zmene, bolo Komisiou začaté vyšetrovanie ohľadom neoprávnených offsetových nárokov.⁶² V roku 2018 bolo Dánsko formálne

---

56. "Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2030," Sekcia priemyselnej spolupráce Ministerstva obrany ČR, 2021, https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/III._Strategie_fin__002_.pdf.

57. Ministerstvo obrany ČR, emailová komunikácia, 8. november 2022.

58. "IAI's ELTA Awarded 125 Million-Dollar Contract for Czech Mobile Air Defence Radar (MADR) Program," Israel Aerospace Industries, 5. december 2019, <https://www.iai.co.il/iai-elta-awarded-125-million-dollar-contract-czech-mobile-air-defence-radar-madr-program>.

59. Poul Hvilsted, "Danish defence news: Offset collision and budget expansion ahead," *Horten Advokatpartnerselskab*, 5. február 2018, <https://en.horten.dk/news/2018/february/danish-defence-news-offset-collision-and-budget-expansion-ahead>.

60. "Report to the Public Accounts Committee on the basis for a possible acquisition of combat aircraft," Rigsrevisionen, 25. marec 2009, <https://uk.rigsrevisionen.dk/audits-reports-archive/2009/mar/report-on-the-basis-for-a-possible-acquisition-of-combat-aircraft>.

61. Hvilsted, "Offset collision and budget expansion."

62. Hvilsted, "Offset collision and budget expansion."

upozornené na neoprávnené požadovanie kompenzácií od zahraničných dodávateľov⁶³, čo viedlo k prijatiu novej politiky v roku 2021 a uzavretiu sporu.⁶⁴

Podľa novej politiky môže Dánsko požadovať uzatvorenie kontraktov o priemyselnej spolupráci so zahraničnými dodávateľmi iba v prípade, ak ide o ochranu zásadných bezpečnostných záujmov Dánska. Vyjadrenie Dánskej obchodnej autority (*DBA – Danish Business Authority*) ale naznačuje, že offsety budú aj naďalej hlavným nástrojom na udržanie a rozvoj strategických spôsobilostí dánskeho obranného priemyslu a že celkový proces zostáva nezmenený.⁶⁵

Dánska legislatíva teda až do roku 2021 nebola úplne v súlade s európskou. Vzhľadom na svoju unikátnu offsetovú politiku Dánsko v dotazníku oslovené nebolo a nie je ani zahrnuté v prehľade v Tabuľke č. 1.

4.6 Estónsko

Estónsko v posledných 10 rokoch nepožadovalo žiadne offsety. Odpoveď estónskeho Ministerstva obrany ale konštatuje, že v prípade väčších kontraktov bežne požadujú zapojenie domáceho priemyslu do manažmentu životného cyklu zakúpených výrobkov. Deklarovaným dôvodom je udržať si tieto služby v geografickej blízkosti, čo zodpovedá podobným argumentom o bezpečnosti dodávok z odpovedí ostatných štátov. Z odpovede vyplýva, že ekonomické benefity plynúce zo zapojenia domáceho priemyslu sú vítaným bonusom, ale nie primárnym cieľom.⁶⁶ Estónsko si aj vo svojej stratégii obranného priemyslu na roky 2013 až 2022 vyhradzuje právo požadovať offsety pri obstarávaní väčšieho významu.⁶⁷

4.7 Fínsko

Podobne ako Česká republika, aj Fínsko sa vyhýba pojmu offset a používa radšej pojem priemyselná účasť (*industrial participation*). Fínsko rozlišuje priamu a nepriamu priemyselnú účasť, používa ale trochu odlišné definície, než je zaužívané. Priama priemyselná účasť sa vzťahuje k predmetu kontraktu a zhoduje sa s chápaním pojmu priamy offset v úvode tejto analýzy. Nepriama priemyselná účasť ale podľa fínskej definície zahŕňa prenos technológií a postupov potrebných na ochranu kľúčových bezpečnostných záujmov štátu. Z pohľadu zaužívaných definícií by sa teda jednalo o nepriamy offset vojenského charakteru. Nepriame offsety civilného charakteru sa vo fínskych definíciách nenachádzajú, pravdepodobne z toho dôvodu, že v rámci európskeho práva sú už dnes neprípustné.⁶⁸

Priemyselná účasť teda môže byť vyžadovaná, ak sú naplnené podmienky podľa článku 346 ZFEÚ. Z pohľadu Fínska je priemyselná účasť nástrojom, ktorý zaručí, že kritické technológie a postupy súvisiace s bezpečnosťou dodávok v oblasti obranných technológií budú ozbrojeným silám dostupné aj v prípade krízy alebo núdzového stavu. Špecifikom Fínska je, že tieto kritické technológie sú definované v *Rozhodnutí vlády o zabezpečení fínskej obrannej technologickej a priemyselnej*

---

63. "Defence procurement: Commission opens infringement procedures against 5 Member States," Európska komisia, 25. január 2018, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_18_357.

64. Marc Selinger, "Denmark unveils new offset policy," *Janes*, 8. september 2021, <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/denmark-unveils-new-offset-policy>.

65. Selinger, "Denmark unveils new offset policy."

66. Ministerstvo obrany EE, emailová komunikácia, 31. október 2022.

67. "Defence Industry Policy 2013-2022," Ministerstvo obrany EE, 2. február 2018, <https://www.kaitseministerium.ee/en/objectives-activities/defence-industry-policy>.

68. "Industrial participation promotes development work and security of supply in Finland," Fínska komisia pre priemyselnú účasť, navštívené 27. januára 2023, <https://tem.fi/en/industrial-participation>.

základne.⁶⁹ Sú nimi napr. technológie súvisiace s C4 a ISTAR, materiálové a štrukturálne technológie alebo bio a chemické technológie. Z nedávnych projektov boli povinnosti priemyselnej účasti zahrnuté najmä v obstarávaní multifunkčných bojových lodí (Squadron2020) a programe taktických stíhacích lietadiel (HX Fighter Program). V oboch prípadoch bol podiel zapojenia fínskeho priemyslu stanovený na 30 % hodnoty kontraktu.⁷⁰

4.8 Francúzsko

Francúzsko offsety nepožaduje a podľa dostupných informácií nemá žiadnu oficiálnu offsetovú politiku.⁷¹

4.9 Grécko

Na rozdiel od ostatných štátov je v gréckych zdrojoch zaužívaný pojem offsetový benefit. Smernicou Ministra národnej obrany z roku 2008 bola offsetová politika nastavená na povinných 100 % hodnoty kontraktu pri obstarávaní nad 10 mil. EUR.⁷² V roku 2009 bolo ale proti Grécku vedené konanie o neopodstatnených offsetových záväzkoch popísané v kapitole 3 (prípady ponorkových batérií). Pravdepodobne z tohto dôvodu po roku 2011 v Grécku dochádza k transpozícii Smernice 2009/81/ES do národného práva. Offsetové benefity od tohto momentu nie sú podmienkou vstupu do výberového konania ani hodnotiacim kritériom.⁷³ Článok 105 zákona č. 3978/2011 o verejnom obstarávaní v oblasti obrany offsetové benefity úplne ruší, ale kontrakty uzatvorené pred jeho vstúpením do platnosti zostávajú nedotknuté.⁷⁴ Offsety sa v súčasnosti nepoužívajú, ale nie sú ani vylúčené.⁷⁵

4.10 Holandsko

Holandsko je vo svojej offsetovej politike v porovnaní s ostatnými krajinami relatívne otvorené. Zapojenie priemyslu do zbrojných kontraktov je súčasťou stratégie na posilnenie a udržanie prioritných technológií a priemyselných zručností, ktoré sú potrebné na ochranu základných bezpečnostných záujmov Holandska. Tento argument je síce založený na výnimke podľa článku 346 ZFEÚ, napriek tomu je ale ekonomická dimenzia offsetov opakovane zdôrazňovaná. To je v priamom kontraste s politikou iných krajín, u ktorých je aspoň navonok skôr tlačaná do úzadia.⁷⁶

---

69. "Government Resolution on Securing the Finnish Defence Technological and Industrial Base," Ministerstvo obrany FI, 7. apríl 2016, https://www.defmin.fi/en/topical/press_releases_and_news/press_releases_archive/2016/government_adopted_a_resolution_on_safeguarding_the_technological_and_industrial_base_of_finland_s_defence.7761.news#701c891c.

70. Fínska komisia pre priemyselnú účasť, "Industrial participation promotes development."

71. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 292.

72. "Smernica Ministra národnej obrany Grécka č. 248298," Ministerstvo obrany GR, 2008.

73. Constantin Georgescu a Monica Tudor, "Offset Benefits Contracts and Resolution of Disputes, the Greek Experience," *Social-Economic Debates* 10, č. 1 (2021), 1-7, https://econpapers.repec.org/article/sdbsocial/v_3a10_3ay_3a2021_3ai_3a1_3ap_3a1-7.htm.

74. "Greece: Defence Procurements Law No. 3978/2011," Ballas Pelecanos & Associates, 19. jún 2013, <https://www.mondaq.com/government-contracts-procurement-ppp/242372/defense-procurements-law-no-39782011>.

75. Furter, *The influence of legislation and government policy*.

76. "Industrial participation (IP) and military goods," Holandsko, navštívené 27. januára 2023, <https://www.government.nl/topics/commissariat-for-military-production/industrial-participation-for-defence-materiel>.

Napriek tomu je aj v prípade Holandska vidieť od prijatia novej smernice odklon od automatických offsetových záväzkov. Usmernenie k offsetom Ministerstva hospodárstva z roku 2004⁷⁷ stanovovalo u všetkých kontraktov so zahraničným dodávateľom nad 5 mil. EUR povinnosť offsetu v hodnote 100 % kontraktu, po roku 2012 bol ale tento záväzok vynechaný. Dnešnou praxou je individuálne posúdenie každého obstarávania. Zapojenie domáceho priemyslu musí byť v súlade so smernicou a jeho hodnotu určuje predovšetkým potreba ochrany základných bezpečnostných záujmov a nie podpora hospodárstva. Priemerná hodnota priemyselnej účasti od roku 2012 postupne klesá, dnes sa za realistický cieľ považuje približne 60 % hodnoty kontraktu.⁷⁸

4.11 Chorvátsko

Offsetové programy v Chorvátsku spoločne koordinujú ministerstvá obrany a hospodárstva. Podmienky a postupy v offsetových programoch sú zhrnuté v smernici z roku 2014, z ktorej vyplýva povinnosť uzatvoriť dohodu o offsete pri každom kontrakte so zahraničným dodávateľom s vyššou hodnotou ako 2 mil. EUR, pričom minimálna výška offsetu je stanovená na 25 % hodnoty kontraktu.⁷⁹ Keď vstúpila chorvátska smernica o offsetoch do platnosti, krajina bola už viac než rok členom EÚ. Napriek tomu v dokumente nie sú žiadne zmienky o výnimke podľa článku 346 ZFEÚ alebo argumentácii o potrebe offsetov na základe národných záujmov. Dokument iba konštatuje, že cieľom offsetového programu je prispieť k rozvoju domáceho obranného priemyslu. Bližšie informácie o offsetoch sú zväčša utajované.⁸⁰

4.12 Írsko

Offsety nie sú nijak regulované, Ministerstvo obrany ich nevyužíva.⁸¹

4.13 Litva

Litva v roku 2012 ukončila svoj offsetový program, na základe ktorého automaticky požadovala počas predchádzajúcich štyroch rokov kompenzácie pri kontraktach prevyšujúcich hodnotu 1,45 mil. EUR.⁸² Od roku 2011 Litva nerealizovala žiadne offsety a obstarávanie vojenskej techniky a materiálu prebieha zväčša nákupom hotových výrobkov (*off-the-shelf procurement*), čo potvrdzuje aj odpoveď litovského Ministerstva obrany.⁸³

---

77. "Guidelines to an Industrial Benefits and Offsets Program in the Netherlands," Ministerstvo hospodárskych záležitostí NL, navštívené 27. januára 2023, <http://stingrayconsulting.nl/PDF/guidelines%20to%20an%20industrial%20benefits%20and%20offsets%20program.pdf>.

78. Olivier de France, Luc Mampaey a Dick Zandee, *Defence Industrial Policy in Belgium and the Netherlands* (Paríž: The Armament Industry European Research Group, 2016), <https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/10/Policy-Paper-Defence-Policy-Belgium-NL-October-2016.pdf>.

79. "Naputak o načinu i uvjetima primjene Offset programa," Ministerstvo obrany HR, 25. február 2014, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_02_26_464.html.

80. Gordan Bosanac, Matija Putak a Vanja Bakalovic, *The transparency of public procurement in the defence sector of the Republic of Croatia* (Záhreb: Centre for Peace Studies), https://www.cms.hr/system/publication/pdf/9/The_transparency_of_public_procurement_in_the_defence_sector_of_the_Republic_of_Croatia.pdf.

81. "Vademecum on Member States' Defence Procurement Practices," Európska obranná agentúra, 1. september 2021, <https://eda.europa.eu/docs/default-source/procurement-library/vademecum-on-member-states-defence-procurement-practices-v-2-2---1-september-2021.pdf>.

82. Donatas Palavenis, "Offset versus off-the-shelf in arms procurement: the Boxer infantry fighting vehicle in Lithuania as a case study," *Journal of Baltic Studies* 52, č. 4 (august 2021): 565-584, <https://doi.org/10.1080/01629778.2021.1969421>.

83. Ministerstvo obrany LT, emailová komunikácia, 2. november 2022.

4.14 Lotyšsko

Lotyšsko pri obstarávaní vojenskej techniky a materiálu offsety nepožaduje, vo vybraných prípadoch ale pripúšťa opatrenia na zaručenie bezpečnosti dodávok. Pri väčších kontraktoch požaduje, aby bola údržba zakúpených systémov nezávislá na dodávkach materiálu zo zahraničia. Výnimky na základe článku 346 ZFEÚ musia byť v súlade so zákonom o obstarávaní v oblastiach obrany a podliehajú schváleniu vlády.⁸⁴

4.15 Luxembursko

Luxembursko za posledných 10 rokov nerealizovalo žiadny offsetový program, v budúcnosti to ale nevyklučuje.^{85 86}

4.16 Maďarsko

Podľa maďarskej ústavy je offsetová politika regulovaná dekrétmi. Dekrét o verejnom obstarávaní bol po prijatí Smernice 2009/81/ES upravený vypustením klauzuly o offsetoch. Maďarsko si ale ponechalo právo smernicu obísť použitím jednej z možných výnimiek a pojem offset nahradilo „špecifickou unikátnou procedúrou“. Offsetová komisia bola nahradená Komisiou pre špecifické procedúry, ktorej úlohou je tieto špecifické procedúry implementovať v prípade, že sa Maďarsko rozhodne rozvinúť schopnosti svojho obranného priemyslu. Automatický záväzok nahradiť 30 % hodnoty kontraktu bol zrušený v roku 2014 a použitie výnimky podľa článku 346 sa posudzuje prípad od prípadu.⁸⁷

4.17 Nemecko

Nemecko síce nemá žiadnu oficiálnu offsetovú politiku, vyhradzuje si ale právo žiadať o ne.⁸⁸

4.18 Poľsko

Poľsko v posledných desiatich rokoch realizovalo tri offsetové projekty v priemernej hodnote približne 12% kontraktu.⁸⁹ V každom prípade postupovalo podľa výnimky na základe článku 346 ZFEÚ a argumentovalo ochranou národných bezpečnostných záujmov. Kódex správania pri offsetoch EDA je v Poľsku zahrnutý v zákone o offsetoch, na základe ktorého poľská legislatíva umožňuje požadovať pri obstarávaní offsety, najčastejšie pod zámienkou zaručenia nezávislosti na zahraničných dodávateľoch. Príkladom je obstarávanie vrtuľníkov AW101 od spoločnosti Leonardo, ktorého súčasťou bola offsetová dohoda vo výške zhruba 20 % kontraktu.⁹⁰ Cieľom offsetu bolo realizovať údržbu vrtuľníkov na poľskom území.

Poskytnutie offsetu ale nie je nutne jedným z hodnotiacich kritérií pri posudzovaní ponúk a neexistuje automatický mechanizmus, ktorý by pri každom kontrakte nariadil požadovať offset vo vopred určenej sume. Navyše, ak je aspoň jedna z ponúk v obstarávaní bez offsetu, neberú sa v porovnaní s ostatnými možnosťami offsety vôbec do úvahy. Počas celého procesu kooperuje projektový tím s potenciálnym

---

84. Ministerstvo obrany LV, emailová komunikácia, 17. október 2022.

85. Ministerstvo obrany LU, emailová komunikácia, 20. október 2022.

86. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 294.

87. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 293.

88. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 292.

89. Ministerstvo obrany PL, emailová komunikácia, 7. november 2022.

90. "Polish Ministry of National Defence signs 400 mln PLN (90 mln EUR) Offset Agreement for AW101 helicopters," Leonardo, 8. apríl 2019, <https://www.leonardo.com/en/press-release-detail/-/detail/08-04-19-polish-ministry-of-national-defence>.

príjmom offsetu, prehodnocuje finančné, technologické alebo logistické obmedzenia a pripravuje aj náhradné možnosti absorbovania offsetu pre prípad nepredvídaných ťažkostí.⁹¹

4.19 Portugalsko

Nepriame offsety boli Portugalskom bežne používané až do roku 2013, kedy na základe upozornenia Európskou komisiou implementovalo Smernicu 2009/81/ES do svojej legislatívy.⁹² Cieľom Portugalska bolo podporiť prostredníctvom nepriamych offsetov vlastnú technologickú a priemyselnú základňu, pri ex-post hodnotení sa ale ukázalo, že až na pár výnimiek boli neefektívne a nesprávne smerované. Nenaplnili stanovené ciele a v priemere zvýšili cenu kupovaných výrobkov o 20 %.⁹³

4.20 Rakúsko

Rakúsko podľa vyjadrenia Ministerstva hospodárstva a práce neuzatvorilo za posledných 10 rokov žiadnu offsetovú dohodu a v prípade budúcich obstarávaní v oblasti obrany to neplánuje⁹⁴ (ale ani nevylučuje).⁹⁵ ⁹⁶ Offsety nie sú hodnotiacim kritériom pri porovnávaní ponúk vo verejnom obstarávaní.

Do obdobia po roku 2009 ale presahuje kontrakt so spoločnosťou Eurofighter Jagdflugzeug GmbH, uzatvorený v roku 2003, ktorého súčasťou boli kompenzačné opatrenia v hodnote 4 mld. EUR na dobu 15 rokov. Konečná hodnota kompenzácií dosiahla v roku 2018 až 4,5 mld. EUR, teda takmer 230 % pôvodného kontraktu. Kontrakt na nákup stíhacích lietadiel Eurofighter ale značne predchádza snahy Európskej komisie o reguláciu offsetov a za dnešných podmienok by s najväčšou pravdepodobnosťou nebol realizovateľný. Problematická je jeho vysoká hodnota ako aj povaha kompenzácií, u ktorých by bolo náročné preukazovať bezpečnostný (a nielen výlučne ekonomický) záujem v súlade s európskou legislatívou.

4.21 Rumunsko

Rumunsko je jedným z posledných štátov EÚ, ktoré otvorene požadujú offsetové záväzky pri každom nákupe vojenskej techniky zo zahraničia. Ako jediný člen EDA v roku 2009 nepodpísalo *Kódex správania pri offsetoch*⁹⁷ a zatiaľ ešte stále nezosúladiť svoju národnú legislatívu so Smernicou 2009/81/ES.⁹⁸ Offsetovú politiku v Rumunsku riadi Ministerstvo národnej obrany spolu s Agentúrou pre špeciálne kompenzačné postupy pri obstarávaní, ktorá je súčasťou Ministerstva hospodárstva. Minimálna hodnota offsetu je zákonom nastavená na 80 % ceny kontraktu pri všetkých obstarávaníach nad 3 mil. EUR.⁹⁹

V rumunskom zákone o verejnom obstarávaní je zahrnutá iba Smernica 2004/18/ES. Zákon samotný ale hovorí, že nebude aplikovaný v obstarávaníach, pri ktorých sa pracuje s utajovanými údajmi alebo ktoré súvisia s bezpečnostnými opatreniami na ochranu národných záujmov. Tieto výnimky neboli

---

91. Ministerstvo obrany PL, emailová komunikácia, 7. november 2022.

92. Furter, *The influence of legislation and government policy*.

93. Correia, "Transformation of Portuguese Defence Procurement."

94. Ministerstvo obrany AT, emailová komunikácia, 18. október 2022.

95. Furter, *The influence of legislation and government policy*.

96. "Offset Arrangements," Ministerstvo práce a hospodárstva AT, navštívené 27. januára 2023,

<https://www.bmaw.gv.at/en/Topics/International/offset-arrangements.html>.

97. "Code Of Conduct on Offsets comes into force," Európska obranná agentúra, 1. júl, 2009,

https://eda.europa.eu/docs/news/EDA_-_Code_of_Conduct_on_Offsets_Comes_into_Force.pdf.

98. Ioan Baciú, "The Current State of Play in Defense Procurement and the Offset Requirements in Romanian Legislation," *European Procurement & Public Private Partnership Law Review* 8, č. 3 (2013): 266-270, <https://www.jstor.org/stable/26693971>.

99. Baciú, "The Current State of Play in Defense Procurement," 269.

rumunskými orgánmi používané iba pri obstarávaní tovarov a služieb v oblasti obrany, ale aj ochrany verejného poriadku a národnej bezpečnosti.¹⁰⁰

Rumunsko navyše pri offsetoch explicitne argumentuje ekonomickými záujmami a výnimku podľa článku 346 ZFEÚ používa bez väčšieho ohľadu na ochranu hospodárskej súťaže na civilnom trhu.¹⁰¹ Rumunsko bolo Európskou komisiou na tieto problémy formálne upozornené už v septembri 2011 (INFR-2011-1115¹⁰²), ale rumunskú offsetovú politiku to výraznejšie neovplyvnilo. V roku 2016 prebehla vlna reforiem v zákonoch o verejnom obstarávaní, ktorá ale priniesla množstvo technických nepresností a protichodných ustanovení.¹⁰³ Sľubovaná náprava v podobe ďalších reforiem mala prebehnúť v apríli 2018,¹⁰⁴ jej výsledok sa ale v čase písania tohto dokumentu nepodarilo overiť.

Nedávnym príkladom offsetu je vybudovanie výrobnéj linky pre vojenské dopravné vozidlá IVECO v hodnote 50 mil. EUR, čo bez uplatnenia multiplikátorov predstavuje 25 % kontraktu. 80 % z 942 objednaných vozidiel má byť vyrobených priamo v Rumunsku. Podľa vyjadrení vtedajšieho premiéra má Rumunsko v pláne investovať nasledujúcich 10 rokov do armády 90 mld. EUR. Súčasťou týchto investícií majú byť offsetové programy na zvýšenie výrobných kapacít, prenos technológií a rozvoj vedy a výskumu.¹⁰⁵

4.22 Slovinsko

Slovinsko za posledných 10 rokov nerealizovalo žiaden offsetový program. Podľa vyjadrenia Ministerstva obrany Slovinsko (prakticky) nevyužíva výnimku na základe článku 346 ZFEÚ a teda vo svojich obranných obstarávaní ani nepožaduje offsety.¹⁰⁶ Obranná stratégia Slovinska prijatá v roku 2013 si ale vyhradzuje právo požadovať offsety pri obstarávaní väčšieho rozsahu.¹⁰⁷ Ten istý dokument konštatuje, že oproti minulosti budú offsety obmedzenejšie a v súlade s Kódexom správania Európskej obrannej agentúry a usmerneniami EÚ. Toto vyjadrenie naráža na stav z pred roku 2010, kedy boli offsety v minimálnej hodnote 100 % automaticky požadované pri kontraktach nad 400,000 EUR.¹⁰⁸

---

100. Baciu, "The Current State of Play in Defense Procurement," 269.

101. Baciu, "The Current State of Play in Defense Procurement," 270.

102. "Directive 2009/81/CE du 13 juillet 2009 relative à la coordination des procédures de passation de marchés dans les domaines de la défense et de la sécurité," Európska komisia, 30. september 2011, https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/index.cfm?lang_code=EN&typeOfSearch=false&active_only=0&noncom=0&r_dossier=INFR%282011%291115&decision_date_from=&decision_date_to=&title=&submit=Search.

103. Ioan Baciu, "The Reformation of the Romanian Public Procurement System – A Never-Ending Story," *European Procurement & Public Private Partnership Law Review* 13, č. 1 (2018): 73-77, <https://www.jstor.org/stable/26695255>.

104. Baciu, "The Reformation of the Romanian Public Procurement."

105. "IVECO starts construction of EUR 50 mln military truck factory in Romania," *Romania Insider*, 26. august 2020, <https://www.romania-insider.com/iveco-military-truck-factory-romania#:~:text=Italian%20group%20IVECO%20will%20invest,said%20on%20Tuesday%2C%20August%2025>.

106. Ministerstvo obrany Slovinska, emailová komunikácia, 25. október 2022.

107. "Defence Strategy of the Republic of Slovenia," Ministerstvo obrany SI, 7. december 2012, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MO/Dokumenti/Obrambna_strategija_RS_2012_slo_eng.pdf.

108. "UKTI Market Brief: Slovenia," UK Trade & Investment, máj 2013, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/283302/UKTI_DSO_Market_Brief_Slovenia.pdf.

4.23 Španielsko

Španielsko si vyhradzuje právo používať výnimku podľa článku 346 ZFEÚ, a teda aj aplikovať offsety v prípadoch, ak sa jedná o zásadný národný záujem.¹⁰⁹

4.24 Švédsko

Švédsko má vyspelý zbrojný priemysel a patrí k jedným z najväčších výrobcov zbraní v Európe.¹¹⁰ Podobne ako Francúzsko a Nemecko teda z obmedzenia offsetov Európskou komisiou prosperuje, pretože čelí menším bariéram pre svoj export. Obstarávanie vojenskej techniky a materiálu má vo Švédsku na starosti agentúra FMV (*Swedish Defence Materiel Administration*). Podľa vyjadrenia z roku 2011 nebude FMV uplatňovať žiadnu konkrétnu offsetovú politiku, ale radšej posudzovať možnosti offsetov prípad od prípadu a rešpektovať pri tom náležitosti vyplývajúce zo ZFEÚ a relevantných smerníc (2009/81/ES).¹¹¹ Dostupné usmernenia k offsetom majú mať iba odporúčací charakter, stále ale obsahujú podmienku výšky offsetu rovnej 100 % hodnoty kontraktu.¹¹²

4.25 Taliansko

Pozícia Talianska k offsetom nie je úplne jasná. Ako jeden z najväčších producentov vojenskej techniky v Európe má spolu s Francúzskom a Nemeckom kvôli podpore exportu záujem offsety skôr obmedzovať, čo ale nemusí platiť pri vlastných nákupoch. Podľa štúdie autorky Denise Furter z roku 2013 je neoficiálnou politikou Talianska požadovať offsety vždy, keď je možné uplatniť výnimku podľa článku 346 ZFEÚ a to vo výške 70 až 100 %.¹¹³ Nedávne príklady z praxe nie sú verejne dostupné.

---

109. Furter, *The influence of legislation and government policy*.

110. Martin Lundmark, "The Evolution Towards the Partial Strategic Autonomy of Sweden's Essential Security Interests," *Defence and Peace Economics* 33, č. 4 (júl 2021): 399-420, <https://doi.org/10.1080/10242694.2021.1992713>.

111. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 301.

112. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 301.

113. Furter, *The influence of legislation and government policy*, 294.

Referencie

Baciu, Ioan. "The Current State of Play in Defense Procurement and the Offset Requirements in Romanian Legislation." *European Procurement & Public Private Partnership Law Review* 8, č. 3 (2013): 266-270. <https://www.jstor.org/stable/26693971>.

Baciu, Ioan. "The Reformation of the Romanian Public Procurement System – A Never-Ending Story." *European Procurement & Public Private Partnership Law Review* 13, č. 1 (2018): 73-77. <https://www.jstor.org/stable/26695255>.

Ballas Pelecanos & Associates. "Greece: Defence Procurements Law No. 3978/2011." 19. jún 2013. <https://www.mondaq.com/government-contracts-procurement-ppp/242372/defense-procurements-law-no-39782011>.

Bosanac, Gordan, Putak, Matija a Bakalovic, Vanja. *The transparency of public procurement in the defence sector of the Republic of Croatia*. Záhreb: Centre for Peace Studies. https://www.cms.hr/system/publication/pdf/9/The_transparency_of_public_procurement_in_the_defence_sector_of_the_Republic_of_Croatia.pdf.

Brauer, Jürgen a Dunne, Paul J. *Arms Trade Offsets and Development*. Bristol: University of the West of England, 2005.

Brauer, Jürgen a Dunne, Paul J., ed. *Arms Trade and Economic Development*. Londýn: Routledge, 2004.

Brauer, Jürgen. "Economic aspects of arms trade offsets." In *Arms Trade and Economic Development*, editované Jürgen Brauer a Paul J. Dunne. Londýn: Routledge, 2004.

Campos, Lorraine, Nelson, Alexandra a Teare, Peter. *An End to Offsets in European Defense Trade?* Reed Smith LLP, 2012.

Coleman, Frank et al. *Defence offsets*. McKinsey & Company, 2014. https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/dotcom/client_service/Aerospace%20and%20Defense/PDFs/Defense_Offsets.ashx.

De France, Olivier, Mampaey, Luc a Zandee, Dick. *Defence Industrial Policy in Belgium and the Netherlands*. Paríž: The Armament Industry European Research Group, 2016. <https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/10/Policy-Paper-Defence-Policy-Belgium-NL-October-2016.pdf>.

Defense Security Cooperation Agency. "Bulgaria – F-16 C/D Block 70 Aircraft." 4. apríl 2022. <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/bulgaria-f-16-cd-block-70-aircraft>.

DG MARKT. "Guidance Note – Offsets." 12. február 2016. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15413/attachments/1/translations/>.

Európska komisia. "Defence procurement: Commission opens infringement procedures against 5 Member States." 25. január 2018. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_357.

Európska komisia. "Interpretative communication on the application of Article 296 of the Treaty in the field of defence procurement." 7. december, 2006. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0779:FIN:en:PDF>.

Európska komisia. "Public procurement: Commission calls on Greece to amend procedure for awarding supply contract for submarine battery kits." 24. november 2010. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_10_1558.

Európska obranná agentúra. "Code Of Conduct on Offsets comes into force." 1. júl 2009. https://eda.europa.eu/docs/news/EDA_-_Code_of_Conduct_on_Offsets_Comes_into_Force.pdf.

Európska obranná agentúra. "Vademecum on Member States' Defence Procurement Practices." 1. september 2021. <https://eda.europa.eu/docs/default-source/procurement-library/vademecum-on-member-states-defence-procurement-practices-v-2-2---1-september-2021.pdf>.

Fínska komisia pre priemyselnú účasť. "Industrial participation promotes development work and security of supply in Finland." navštívené 27. januára 2023. <https://tem.fi/en/industrial-participation>.

Furter, Denise. *The influence of legislation and government policy on patterns of international defence trade and future markets: the case of offset and directive 2009/81/EC*. Londýn: Brunel University, 2014.

Georgescu, Constantin a Tudor, Monica. "Offset Benefits Contracts and Resolution of Disputes, the Greek Experience." *Social-Economic Debates* 10, č. 1 (2021), 1-7. https://econpapers.repec.org/article/sdbsocial/v_3a10_3ay_3a2021_3ai_3a1_3ap_3a1-7.htm.

Holandsko. "Industrial participation (IP) and military goods." navštívené 27. januára 2023. <https://www.government.nl/topics/commissariat-for-military-production/industrial-participation-for-defence-materiel>.

Hvilsted, Poul. "Danish defence news: Offset collision and budget expansion ahead." *Horten Advokatpartnerselskab*, 5. február 2018. <https://en.horten.dk/news/2018/february/danish-defence-news-offset-collision-and-budget-expansion-ahead>.

International Trade Administration. "Aerospace Resource Guide: Belgium." 28. júl 2015. <https://2016.export.gov/industry/aerospace/aerospaceresourceguide/belgium088791.asp>.

Israel Aerospace Industries. "IAI's ELTA Awarded 125 Million-Dollar Contract for Czech Mobile Air Defence Radar (MADR) Program." 5. december 2019. <https://www.iai.co.il/iai-elta-awarded-125-million-dollar-contract-czech-mobile-air-defence-radar-madr-program>.

Koblen, Ivan, Szabo, Stanislav a Bučka, Pavel. "Medzivládny režim pre obranné obstarávanie ako dôležitá súčasť procesov a činností v rámci európskeho trhu s obrannou výzbrojou a technikou a spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ." *Vojenské reflexie* 7, č.1 (2012): 7-37. http://vr.aos.sk/images/dokumenty/archiv_cisel/2012/vojenske_reflexieVII_1.pdf.

Lazar, Zsolt. "Success and failures of the Gripen offsets in the Visegrad Group countries." *Defense & Security Analysis* 35, č. 3 (2019), 283-307. <https://doi.org/10.1080/14751798.2019.1640423>.

Leonardo. "Polish Ministry of National Defence signs 400 mln PLN (90 mln EUR) Offset Agreement for AW101 helicopters." 8. apríl 2019. <https://www.leonardo.com/en/press-release-detail/-/detail/08-04-19-polish-ministry-of-national-defence>.

Lundmark, Martin. "The Evolution Towards the Partial Strategic Autonomy of Sweden's Essential Security Interests." *Defence and Peace Economics* 33, č. 4 (júl 2021): 399-420. <https://doi.org/10.1080/10242694.2021.1992713>.

Magahy, Ben, Vilhena da Cunha, Francisco a Pyman, Mark. *Defence offsets: Addressing the risks of corruption and raising transparency*. Londýn: Transparency International, 2010. https://ti-defence.org/wp-content/uploads/2016/03/1004_corruption_risk_offsets.pdf

Markowski, Stefan a Hall, Peter. "Mandated defence offsets: can they ever deliver?" *Defense & Security Analysis* 30, č.2 (2014): 148-162. <https://doi.org/10.1080/14751798.2014.894294>.

Matthews, Ron a Anicetti, Jonata. "Death spiral of European offset?" *Defense & Security Analysis* 36, č. 4 (január 2021): 453-454. <https://doi.org/10.1080/14751798.2020.1857917>.

Melo Correia, Augusto de. "Transformation of Portuguese Defence Procurement Processes." *EuroDefense-Portugal*, 12. jún 2020. <https://eurodefense.pt/transformation-of-portuguese-defence-procurement-processes/>.

Metodieva, Dimitrinka. "Modernization of the Bulgarian Military: Recent Developments and New Opportunities." *CEE Legal Matters*, 6. september 2021. <https://ceelegalmatters.com/bulgaria/17781-modernization-of-the-bulgarian-military-recent-developments-and-new-opportunities>.

Ministerstvo hospodárskych záležitostí NL. "Guidelines to an Industrial Benefits and Offsets Program in the Netherlands." navštívené 27. januára 2023. <http://stingrayconsulting.nl/PDF/guidelines%20to%20an%20industrial%20benefits%20and%20offsets%20program.pdf>.

Ministerstvo hospodárstva SR. "Návrh zásad vlády Slovenskej republiky o realizácii ofsetových operácií." aktualizované 22. februára 2012. <https://hsr.rokovania.sk/12201/6-/>.

Ministerstvo hospodárstva SR. "Návrh zásad vlády Slovenskej republiky o uplatňovaní niektorých kompenzačných operácií pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác pre potreby obrany a vnútornej bezpečnosti štátu." aktualizované 22. februára 2012. https://hsr.rokovania.sk/6159/4-/?cms_location=6159/4-.

Ministerstvo obrany EE. "Defence Industry Policy 2013-2022." 2. február 2018. <https://www.kaitseministeerium.ee/en/objectives-activities/defence-industry-policy>.

Ministerstvo obrany FI. "Government Resolution on Securing the Finnish Defence Technological and Industrial Base." 7. apríl 2016. https://www.defmin.fi/en/topical/press_releases_and_news/press_releases_archive/2016/government_adopted_a_resolution_on_safeguarding_the_technological_and_industrial_base_of_finland_s_defence.7761.news#701c891c.

Ministerstvo obrany GR. "Smernica Ministra národnej obrany Grécka č. 248298." 2008.

Ministerstvo obrany HR. "Naputak o načinu i uvjetima primjene Offset programa." 25. február 2014. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_02_26_464.html.

Ministerstvo obrany IN. "Defence offset guidelines." 2011. <https://www.mod.gov.in/sites/default/files/Offguid300720.pdf>.

Ministerstvo obrany SI. "Defence Strategy of the Republic of Slovenia." 7. december 2012. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MO/Dokumenti/Obrambna_strategija_RS_2012_slo_eng.pdf.

Ministerstvo obrany SR. "Obstaranie Bojových obrnených vozidiel 8x8 (BOV 8x8)." 6. september 2021. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26380/1>.

Ministerstvo obrany SR. "Obstaranie Pásových bojových obrnených vozidiel a Pásových obrnených vozidiel (PBOV a POV)." 6. september 2021. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26381/1>.

Ministerstvo obrany SR. "Slovensko podpísalo s Izraelom zmluvu na nové 3D rádiolokátory pre Ozbromené sily SR, finálny kontrakt znamená úsporu 11,7 milióna eur a garantuje zapojenie slovenského obranného priemyslu." 25. marec 2021. <https://www.mosr.sk/48965-sk/slovensko-podpisalo-s-izraelom-zmluvu-na-nove-3d-radiolokatory-pre-ozbrojene-sily-sr-finalny-kontrakt-znamenava-usporu-117-miliona-eur-a-garantuje-zapojenie-slovenskeho-obranneho-priemyslu/>.

Ministerstvo obrany SR. "Štúdia uskutočniteľnosti pre Obstaranie Pásových bojových obrnených vozidiel a Pásových obrnených vozidiel (PBOV a POV)." november 2022. https://www.mosr.sk/data/files/4881_tudia-uskutocnitelnosti-pbov-a-pov-verzia-12.pdf.

Ministerstvo obrany SR. "Štúdia uskutočniteľnosti pre Obstaranie Bojových obrnených vozidiel 8x8 (BOV 8x8)." marec 2022. https://www.mosr.sk/data/files/4801_tudia-uskutocnitelnosti-pre-obstaranie-bov-8x8-ver-12.pdf.

Ministerstvo práce a hospodárstva AT. "Offset Arrangements." navštívené 27. januára 2023. <https://www.bmaw.gv.at/en/Topics/International/offset-arrangemts.html>.

Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR. "Úspěšné završení dvacetileté historie offsetů v České republice." 6. jún 2018. <http://bitly.ws/AI38>.

NATO. "Defence Expenditures of NATO Countries (2014-2022)." 27. jún 2022. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_197050.htm.

Palavenis, Donatas. "Offset versus off-the-shelf in arms procurement: the Boxer infantry fighting vehicle in Lithuania as a case study." *Journal of Baltic Studies* 52, č. 4 (august 2021): 565-584. <https://doi.org/10.1080/01629778.2021.1969421>.

Rada ministrov Bulharskej republiky. "Programme for the Development of the Defence Capabilities of the Bulgarian Armed Forces 2032." 11. február 2021. https://www.mod.bg/en/doc/cooperation/20210427_Program_2032.pdf.

Rigsrevisionen. "Report to the Public Accounts Committee on the basis for a possible acquisition of combat aircraft." 25. marec 2009. <https://uk.rigsrevisionen.dk/audits-reports-archive/2009/mar/report-on-the-basis-for-a-possible-acquisition-of-combat-aircraft>.

Romania Insider. "IVECO starts construction of EUR 50 mln military truck factory in Romania." 26. august 2020. <https://www.romania-insider.com/iveco-military-truck-factory-romania#:~:text=Italian%20group%20IVECO%20will%20invest,said%20on%20Tuesday%2C%20August%202025>.

Sekcia priemyselnej spolupráce Ministerstva obrany ČR. "Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2030." 2021. https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/III._Strategie_fin__002_.pdf.

Selinger, Marc. "Denmark unveils new offset policy." *Janes*, 8. september 2021. <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/denmark-unveils-new-offset-policy>.

SIPRI. "Military Expenditure Database" navštívené 17. apríla 2023. <https://www.sipri.org/databases/milex>

Terziev, Venelin, Madanski, Veselin a Georgiev, Marin. "Offset as an Economic Operation and a Trade Practice." *International E-Journal of Advances in Social Sciences* 3, č. 9 (december 2017): 1051 – 1055. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3138086.

UK Trade & Investment. "UKTI Market Brief: Slovenia." máj 2013.
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/283302/UKTI_DSO_Market_Brief_Slovenia.pdf.

Príloha 1: Výdavky na obranu krajín EÚ (% HDP)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022*
Belgicko	0,97	0,91	0,89	0,88	0,89	0,89	1,02	1,04	1,18
Bulharsko	1,31	1,25	1,24	1,22	1,45	3,13	1,60	1,59	1,67
Česko	0,94	1,02	0,95	1,03	1,10	1,18	1,30	1,39	1,33
Dánsko	1,15	1,11	1,15	1,14	1,28	1,29	1,37	1,33	1,39
Estónsko	1,93	2,03	2,07	2,01	2,02	2,05	2,35	2,07	2,34
Fínsko	1,45	1,45	1,42	1,35	1,36	1,35	1,53	2,03	X
Francúzsko	1,82	1,78	1,79	1,78	1,81	1,81	2,00	1,91	1,90
Grécko	2,22	2,31	2,40	2,38	2,54	2,45	2,91	3,70	3,76
Holandsko	1,15	1,13	1,16	1,15	1,22	1,32	1,41	1,38	1,65
Chorvátsko	1,82	1,76	1,60	1,64	1,55	1,61	1,71	2,01	2,03
Írsko	0,46	0,34	0,33	0,30	0,29	0,28	0,29	0,26	X
Litva	0,88	1,14	1,48	1,71	1,97	2,00	2,08	2,00	2,36
Lotyšsko	0,94	1,03	1,44	1,59	2,06	2,02	2,21	2,11	2,10
Luxembursko	0,37	0,42	0,38	0,50	0,50	0,54	0,58	0,47	0,58
Maďarsko	0,86	0,90	1,00	1,19	1,01	1,34	1,77	1,68	1,55
Nemecko	1,19	1,19	1,20	1,23	1,25	1,35	1,53	1,49	1,44
Poľsko	1,86	2,22	1,99	1,89	2,02	1,98	2,23	2,22	2,42
Portugalsko	1,31	1,33	1,27	1,24	1,34	1,37	1,43	1,56	1,44
Rakúsko	0,75	0,70	0,73	0,76	0,74	0,73	0,83	0,80	X
Rumunsko	1,35	1,45	1,41	1,72	1,81	1,84	2,02	1,86	1,99
Slovensko	0,99	1,11	1,12	1,11	1,23	1,71	1,95	1,73	2,00
Slovinsko	0,97	0,93	1,00	0,98	1,01	1,06	1,06	1,24	1,22
Španielsko	0,92	0,93	0,81	0,91	0,93	0,91	1,00	1,04	1,01
Švédsko	1,13	1,07	1,05	1,02	1,03	1,09	1,16	1,28	X
Taliano	1,14	1,07	1,18	1,20	1,23	1,17	1,59	1,58	1,54

* odhad

Zdroj: NATO, 2022; SIPRI, 2023 (Fínsko, Írsko, Rakúsko, Švédsko)